

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kristýna Janoušková

**Trestněprávní úprava ochrany před
terorismem v České republice**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 17. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 137 670 znaků včetně mezer.

Kristýna Janoušková

V Praze dne 17. 9. 2019

Na tomto místě bych ráda poděkovala profesoru JUDr. Jiřímu Jelínkovi, CSc., za cenné rady a odbornou pomoc při vedení diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a přátelům za podporu po dobu mého studia.

Obsah

Úvod.....	6
1. Terorismus – úvod do problematiky.....	8
1.1. Původ pojmu terorismus a historický exkurs.....	8
1.2. Etymologický výklad slova terorismus.....	9
1.3. Definice.....	9
1.3.1. Principy a charakteristické znaky terorismu.....	11
1.3.2. Druhy a formy terorismu.....	12
1.3.3. Terorismus a organizovaná kriminalita.....	14
1.3.4. Terorismus a extremismus.....	16
2. Nástroje ochrany před terorismem.....	17
2.1. Potřeba ochrany před terorismem v České republice.....	17
2.2. Problematika osamělých vlků a zahraničních bojovníků.....	20
2.2.1. Osamělí vlci.....	20
2.2.2. Zahraniční terorističtí bojovníci.....	21
2.3. Základní protiteroristické koncepce a strategie boje proti terorismu....	22
2.4. Obecná charakteristika protiteroristické politiky.....	25
2.5. Zajištění ochrany před terorismem v České republice.....	26
2.5.1. Nástroje protiteroristické politiky České republiky.....	26
2.4.1.1. České politické nástroje ochrany před terorismem.....	27
2.4.1.2. Procesněprávní prostředky protiteroristické politiky v ČR.....	28
2.5.2. Orgány působící v agendě terorismu.....	29
3. Mezinárodní a unijní aspekty.....	31
3.1. Mezinárodní právo v boji proti terorismu.....	31
3.2. Boj proti terorismu a Evropská unie.....	34
4. Terorismus v legislativě České republiky.....	39
4.1. Teroristický útok poprvé v českém právním řádu.....	39
4.1.1. Znění § 95 a základní znaky skutkové podstaty.....	40
4.1.2. Srovnání s Rámcovým rozhodnutím o boji proti terorismu.....	42
4.2. Teroristický útok v trestním zákoníku.....	46
4.2.1. První znění § 311.....	46
4.2.2. „Protiteroristická“ novela.....	47
4.2.2.1. Organizovaná zločinecká skupina, teroristická skupina, teroristický trestný čin.....	48
4.2.2.2. Nové znění § 311.....	49
4.2.2.3. Nová ustanovení § 312a až § 312f.....	50

4.2.3. Poslední novela	56
4.2.3.1. § 311 aktuálně	56
4.2.3.2. § 312c a § 312e.....	60
Závěr	61
Seznam zkratek	63
Seznam použitých zdrojů	64
Abstrakt.....	Error! Bookmark not defined.
Abstract	Error! Bookmark not defined.

Úvod

12. prosinec 1969, Milán: 37 minut po čtvrté hodině odpolední vybuchla bomba v Banca Nazionale dell'Agricoltura na Piazza Fontana mající za následek 17 mrtvých a 88 zraněných.¹

11. září 2001, New York a Washington D. C.: série útoků způsobila smrt 2 996 osob (včetně 19 únosců).²

7. červenec 2005, Londýn: následkem čtyř explozí v dopravních prostředcích zemřelo 52 lidí, dalších 700 bylo zraněno.³

Listopad 2015, Paříž: v noci ze 13. na 14. listopadu způsobila série útoků smrt 130 osob a zranění dalších 350.⁴

22. květen 2017, Manchester: 22 mrtvých a 116 zraněných si vyžádal sebevražedný bombový útok v Manchester Areně krátce po skončení koncertu zpěvačky Ariany Grande.⁵

21. duben 2019, Srí Lanka: celkem šest explozí na různých místech hlavního města či v okolí připravilo o život 290 lidí a dalších zhruba 500 bylo zraněno.⁶

Výše uvedené tragické scénáře jsou jen zlomkem z dlouhého výčtu teroristických útoků a jejich obětí. Fenomén terorismu navíc nenabývá jen na kvantitě, nepřibývají tedy pouze další případy, ale objevují se i jeho nové formy. A zatímco se terorismus rozpíná a zprávy o dalších útocích přicházejí ze všech koutů světa, stoupají i obavy a potřeba se před tímto fenoménem bránit.

V posledních letech bylo mnoho teroristických útoků spácháno v různých evropských zemích, a tak není divu, že ve snaze problematiku terorismu kriminalizovat,

---

¹ 1969: *Deadly bomb blasts in Italy*. In news.bbc.co.uk [online]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/december/12/newsid_3953000/3953999.stm.

Piazza Fontana bombing. In cs.wikipedia.org [online]. [posl. edit. 2019-08-13] [cit. 2019-08-19]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Piazza_Fontana_bombing.

² *Před 10 lety zaútočili teroristé na USA*. In radiozurnal.rozhlas.cz [online]. [pub. 2014-03-27]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/pred-10-lety-zautocili-teroriste-na-usa-7193599>.

³ *Deset let poté: Pro Londýn je hrozba teroru stále aktuální*. In ct24.ceskatelevize.cz [online]. [pub. 2015-07-07]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1561264-deset-let-pote-pro-londyn-je-hrozba-teroru-stale-aktualni>.

⁴ *13 Novembre*. In francetvinfo.fr [online]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.francetvinfo.fr/faits-divers/terrorisme/attaques-du-13-novembre-a-paris/>.

⁵ *Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě*. In irozhlas.cz [online]. [pub. 2017-08-17]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v_1708172145_per.

⁶ *Sri Lanka bombings – a timeline and visual guide*. In theguardian.com [online]. [cit. 2019-05-31]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2019/apr/22/sri-lanka-bombings-a-timeline-and-visual-guide>.

právně regulovat a bránit se před ním došlo zejména v rámci Evropské unie k legislativním změnám a novým úpravám, jež se postupně promítly do právních řádů jednotlivých členských států.

Nejinak tomu bylo i v České republice. Jaké legislativní změny u nás v této souvislosti proběhly? Jaké jsou obecně nástroje boje proti terorismu? A jaké jsou ty trestněprávní, aplikované u nás? Tato diplomová práce nabízí odpovědi na tyto i na mnohé další otázky související s terorismem a klade si za cíl analyzovat trestněprávní úpravu ochrany před terorismem v České republice, a to včetně vybraných souvisejících témat.

První kapitola nás nejprve uvede do problematiky terorismu krátkým historickým exkurzem a pátráním po původu pojmu terorismus, následně se zaměříme na samotnou definici terorismu a budeme se zabývat jeho charakteristickými znaky, druhy, formami apod.

Druhá kapitola nám představí nástroje ochrany před terorismem, jež budeme nejprve zkoumat v obecné rovině z hlediska jejich potřeby, dvou základních koncepcí protiteroristické politiky, strategií a obecné charakteristiky, abychom se posléze seznámili s prostředky zajišťujícími ochranu před terorismem v České republice. Rovněž se v rámci druhé kapitoly seznámíme s fenoménem osamělých vlků a zahraničních bojovníků.

Kapitola třetí umožní vnímat problematiku právní úpravy terorismu jaksi „z nadhledu“: představí nám mezinárodní a posléze unijní úpravu, jež byly vždy prvním krůčkem i co se týče České republiky a z nichž později vycházela národní právní úprava.

Ve čtvrté kapitole prostudujeme českou trestněprávní úpravu teroristického útoku a souvisejících ustanovení, a to jak ve znění zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákon“), tak ve znění platného a účinného zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) a jeho jednotlivých novel.

Při zpracovávání této diplomové práce bylo využíváno zejména metody deskriptivní, komparativní, analytické a syntetické.

1. Terorismus – úvod do problematiky

Pojem terorismus je v posledních letech takřka na každodenním pořádku a čteně je i pokusů o jeho definování. Otázka definice terorismu bude nezbytnou součástí této práce, neboť chceme-li se zabývat účinnými prostředky ochrany před ním, je na místě nejprve vymežit, proti čemu takovéto prostředky směřují a před čím nás mají chránit.

V očích obyvatel České republiky byl terorismus začátkem nového tisíciletí spojen zejména s útoky z 11. září 2001, poslední roky pak patří především útokům v nejrůznějších evropských městech.⁷ Jak je však na terorismus nahlíženo po odborné stránce?

1.1. Původ pojmu terorismus a historický exkurs

Přesuňme se nyní do revolucí zmínané Francie, do září roku 1793. Moci se ujímají jakobíni v čele s Maximiliánem Robespierrem a nastává tzv. období Teroru (francouzsky „*la Terreur*“), někdy též označované jako Jakobínský teror či Hřůzovláda. Označení našlo svůj původ v nelidských praktikách uplatňovaných tehdejšími politiky, kdy byly popraveny desítky tisíc Francouzů, a to mnohdy naprosto bezdůvodně či jen proto, aby bylo obyvatelstvo udržováno v permanentním strachu. Není divu, že v srpnu roku 1794 skončil pod gilotinou samotný Robespierre a asi stovka jeho přívrženců.⁸

---

⁷ Vedle teroristických útoků zmiňovaných v úvodu připomeňme útoky v Londýně, kdy dne 22. 3. 2017 zemřelo po nájezdu dodávkou nebo ubodání pět lidí a dne 3. 6. 2017 obdobným způsobem dalších osm a desítky dalších byly zraněny. Ve Francii pak zmiňme 86 obětí a více než 400 zraněných po atentátu v Nice dne 14. 7. 2016 nebo zavraždění kněze v kostele kousek od města Rouen jen o 12 dní později či další atentát z 23. 3. 2018 ve městech Carcassonne a Trèbes. Koncem minulého roku pak byla Evropa otřesena útokem na vánočních trzích ve Štrasburku, kde bylo dne 11. 12. 2018 zraněno jedenáct lidí a dalších pět zemřelo. Berlín se stal dějištěm teroristického útoku dne 19. 12. 2016, když po nájezdu kamionem na vánočních trzích zemřelo dvanáct osob a dalších skoro padesát bylo zraněno, Švédský Stockholm pak dne 7. 4. 2017, kdy po nájezdu nákladním vozem zemřelo celkem pět lidí a patnáct bylo zraněno.

Viz *Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě*. In irozhlas.cz [online]. [pub. 2017-08-17]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v_1708172145_per. *London Bridge attack: What happened*. In bbc.com [online]. [pub. 2019-05-03]. [cit. 2019-05-31]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-40147164>.

L'attentat de Nice sur la promenade des Anglais le 14 juillet 2016. In lexxpress.fr [online]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://www.lexpress.fr/actualite/societe/camion-fou-a-nice-un-acte-criminel-fait-des-dizaines-de-morts_1812646.html.

Attentat de Trèbes : que s'est-il passé le 23 mars 2018 ? In france3-regions.francetvinfo.fr [online]. [pub. 2019-03-22]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://france3-regions.francetvinfo.fr/occitanie/aude/carcassonne/attentat-trebes-que-s-est-il-passe-23-mars-2018-1641436.html>.

Strasbourg shooting: Who are the victims? In bbc.com [online]. [pub. 2018-12-16]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-46558432>.

⁸ *La Terreur*. LAROUSSE encyclopédie en ligne. In mediapart.fr [online]. [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: https://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/la_Terreur/146370.

V tomto kontextu poprvé zazní pojem terorista, tedy tedy označení příznivce „robepierrismu“ či „jakobinismu“ či obecně vůdčích idejí Teroru, v některých zdrojích zpětně zmiňovaného jako období terorismu. Pojem terorismus od té doby získal negativní konotaci a v kontextu událostí po Velké francouzské revoluci představoval jednu z forem terorismu, totiž terorismus státní.⁹ Význam termínu terorista se postupně začal mírně měnit; v prvních desetiletích¹⁰ terorista postupně představoval jedince, který tajně podnikal akce proti veřejnému pořádku nebo proti státu, ať již v rámci socialistických hnutí, hornických protestů či anarchistických skupin koncem 19. století.¹¹

1.2. Etymologický výklad slova terorismus

Rozhodneme-li se pátrat po původu slova terorismus, budeme vycházet ze slova teror či terror odvozeného z latinského *terrerre* znamenajícího „strašný“ nebo „hrozný“,¹² dále také strach, děs, hrůza, bázeň. V širším původním významu pak latinské *terrere* označovalo extrémní strach či úzkost pocházející z nějakého nepříliš známého a těžko předvídatelného nebezpečí.¹³

1.3. Definice

Jak jsme mohli zkonstatovat v první části této kapitoly, význam terorismu a jeho formy se měnily již od samotného zrodu pojmu terorismus. Není proto divu, že se při snaze nalézt definici terorismu setkáme s desítkami více či méně se lišících verzí.

Vzhledem ke skutečnosti, že se České republice terorismus zatím, naštěstí, vyhýbá, není u nás tento fenomén v širší pozornosti nauky.¹⁴ Proto se musíme poohlédnout u zahraničních autorů nebo v zahraničí vůbec. Jednou z prvních významných publikovaných definic byla definice vlády USA z roku 1980, znějící takto:

---

⁹ ŠTURMA, Pavel, NOVÁKOVÁ, Jana, BÍLKOVÁ, Veronika. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2003. s. 8.

¹⁰ Jedná se o první desetiletí po prvním zmínění pojmu terorista, tedy o konec 18. a začátek 19. století.

¹¹ MARTIN, Jean-Clément. *L'épouvantail du terrorisme, de Robespierre à Coupat ou de la tragédie à la farce?* In *mediapart.fr* [online]. [pub. 2018-03-17] [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://blogs.mediapart.fr/jean-clement-martin/blog/170318/l-epouvantail-du-terrorisme-de-robepierre-coupat-ou-de-la-tragedie-la-farce>.

¹² BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 1995, s. 11.

¹³ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, s. 14–15.

¹⁴ Osobní konzultace s prof. Jelínkem dne 25. června 2019 – Konstatováním, že u nás není terorismus v širší pozornosti nauky, je myšleno, že není v takové pozornosti, jakou by zasluhoval, resp. není tolik zpracován a rozebírán.

„Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus obsahuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“^{15, 16, 17} V německé učebnici Kriminologie je pak terorismus chápán jako plánované politicky motivované použití násilí, které může směřovat jak proti státu, tak proti vládnoucím členům společnosti nebo proti jednotlivým občanům, jako státní teror může být prováděno i prostřednictvím státu či armády.^{18, 19, 20} Další definici terorismu nabízí americká učebnice trestního práva citující Modelový trestní zákoník (*the Model Penal Code*) a ustanovení týkající se teroristické hrozby, které stanoví:²¹ „Osoba se dopustí zločinu třetího stupně, pokud hrozí spácháním jakéhokoliv násilného trestného činu s cílem terorizovat jiného nebo způsobit evakuaci budovy, místa shromáždění, prostředku hromadné dopravy či jinak způsobit vážné veřejné obtíže, nebo pokud nedbá rizika způsobení takového teroru nebo obtíží.“^{22, 23}

Ačkoliv je zejména poslední z výše uvedených definic koncipována velmi široce, lze na základě obsahu předchozího odstavce obecně říci, že terorismus spočívá v užití násilí proti osobám či veřejným statkům s různými cíli od vyvolání strachu po působení politické, náboženské či ideologické. Této zjednodušené a zobecněné definici odpovídají i definice Bezpečnostní informační služby (BIS) či Ministerstva vnitra ČR. Dle BIS je

---

¹⁵ BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 1995, s. 11.

¹⁶ MÄNNIK, Erik. *Terrorism: Its past, present and future prospects*. [online]. [cit. 2019-06-28]. s. 154. Dostupné z: https://www.ksk.edu.ee/wp-content/uploads/2011/03/KVUOA_Toimetised_12-M%C3%A4nnik.pdf.

¹⁷ The calculated use of unlawful violence or the threat of violence to inculcate fear; intended to coerce or to intimidate governments or societies in the pursuit of goals that are generally political, religious, or ideological.

¹⁸ KAISER, Günther. *Kriminologie*. Völlig neubearbeitete und erweiterte Auflage. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, Hüthig GmbH, 1996, s. 750.

¹⁹ Terorismus läßt sich danach als die planvolle politisch-motivierte Anwendung von krimineller Gewalt begreifen. Er kann sich gegen den Staat, gegen Mitglieder führender gesellschaftlicher Gruppen oder beliebige Bürger richten, aber als Staatsterror auch durch den Staat oder das Militär erfolgen.

²⁰ Jiní autoři se však mnohdy kloní k názoru, že státní terorismus či státní teror, tedy násilí prováděné prostřednictvím státu či armády, již není terorismem, nýbrž spíše válkou. Proto tito autoři upřednostňují vymezení terorismu tak, že jej mohou páchat pouze pachatelé či skupiny pachatelů fungující mimo stát. (viz JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, s. 21–22).

²¹ Jedná se o § 211.3 Modelového trestního zákoníku.

²² REID, Sue Titus. *Criminal law*. Fourth edition. Boston: McGraw-Hill, 1998. s. 241.

²³ A person is guilty of a felony of the third degree if he threatens to commit any crime of violence with purpose to terrorize another or to cause evacuation of a building, place of assembly, or facility of public transportation, or otherwise to cause serious public inconvenience, or in reckless disregard of the risk of causing such terror or inconvenience.

terorismus násilná forma prosazování politických zájmů stoupců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), kdy cílem násilností je zpravidla civilní obyvatelstvo.²⁴ Ministerstvo vnitra ČR uvádí nejen definici popisující terorismus jako plánované, promyšlené a politicky motivované násilí zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů,²⁵ ale zmiňuje i již výše uvedenou definici vlády USA z roku 1980.

1.3.1. Principy a charakteristické znaky terorismu

Pokusme se nyní definovat terorismus pomocí principů a znaků, jež jsou pro něj typické. Jak jsme snadno mohli zkonstatovat, definic terorismu se nabízí velké množství. Společnými, obecnými znaky terorismu se zabývají autoři *The Oxford Handbook of Criminology*, kteří došli k závěru, že terorismus zahrnuje tři základní prvky, a to politické násilí, komunikativní násilí a asymetrii moci.

Politické násilí je prvním nezbytným prvkem, neboť abychom určité jednání mohli klasifikovat jako teroristické, musí sledovat nějaký politický záměr. Prvek komunikativního násilí spočívá v tom, že ve většině případů je motivací pachatelů teroristických činů předat bezprostředním obětem vzkaz s hrozbou, a asymetrie moci znamená zvyšující se násilí teroristů v případě snahy po odplatě a mobilizaci.²⁶

K naplnění cílů teroristického jednání je optimální co největší dopad na společnost či co nejširší zájem. Proto lze z teroristických činů vysledovat jisté principy,²⁷ které mají takový dopad zajistit. Prvním z principů je použití násilí jako prostředku dosažení cíle. V první řadě tedy nejde o oběti,²⁸ ale o vyvolání co největšího nebezpečí a brutality, neboť čím těžší následky teroristický čin má, tím je pravděpodobnost dosažení cíle větší.²⁹ Dalším principem je výběr cílů s ohledem na zájem a efekt, který napadení takovýchto cílů vyvolá.³⁰ Třetí princip spočívá ve stupňování teroristických útoků, tedy užití

---

²⁴ *Terorismus*. In bis.cz [online]. [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus>.

²⁵ *Definice pojmu terorismus*. In <https://www.mvcr.cz> [online]. [pub. 2009-07-29] [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.

²⁶ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, s. 23.

²⁷ Některé z principů se prolínají či spadají do společných, obecných znaků, tedy politického násilí, komunikativního násilí a asymetrie moci.

²⁸ Teroristickými jednáními jsou mnohdy postiženy zcela nevinné a z pohledu útočníků „nahodilé“ osoby. viz NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Kriminologie*. 2., přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004. s. 293.

²⁹ Vyšší nebezpečnost útoku a rozsáhlejší následky budou mít pravděpodobně dalekosáhlejší dopad a spíše tak dojde k ovlivnění veřejného mínění, rozhodování politických činitelů, stran atp.

³⁰ Optimálním cílem je takový, jehož napadení vyvolá masový a dlouhodobý zájem veřejnosti a médií.

provokativních útoků, kdy jejich opakování a zintenzivňování napomáhá prosazování požadavků a vede k nestabilitě a případné destrukci státní moci. Čtvrtý princip zní: maximální publicita – minimální riziko. Výběr cíle, který má být napaden, probíhá s ohledem na dopad a ohlas – publicitu – a rizika, která napadení cíle přináší. Ideálním cílem tak bude takový, jehož napadení přinese maximální medializaci a zároveň bude útok pro pachatele představovat minimální riziko.³¹ Dalšími z principů jsou princip využití momentu překvapení a princip hrozby a násilí, kdy již samotná hrozba násilí stejně jako násilí samo vyvolává ve společnosti pocity ohrožení, strachu a tísně, a to o to více, trvá-li stav násilí nebo hrozby násilí delší dobu. Posledním principem je přehlížení nezúčastněných/nezajímavých osob. Oběti teroristických útoků jsou vybírány s ohledem na všeobecnou ztrátu a otřes, které jejich smrt vyvolá.^{32, 33, 34}

Vedle výše uvedených společných, obecných znaků a principů můžeme terorismus popsat prostřednictvím znaků charakteristických. K těmto patří nahodilost, jež spočívá v tom, že teroristé nejednají dle práva a pravidel války,³⁵ plánování, kdy bývají jednotlivé útoky velmi detailně a v předstihu naplánovány, skupinovitost, neboť se většinou jedná o organizované skupiny pachatelů, a životnost, která se odráží ve skutečnosti, že teroristická seskupení existují velmi dlouho, byť třeba nikoliv v aktivní formě.³⁶

1.3.2. Druhy a formy terorismu

Z pohledu kriminologie je podstatou teroristického jednání politicky motivované užití násilí nebo pohrůžka násilí, ať již ze strany jednotlivce, či skupiny. Prostřednictvím násilí nebo pohrůžky násilí se pak uplatňují zájmy určité skupiny, které nelze prosadit legální cestou – mnohdy jsou tak jednání takové skupiny zaměřena proti danému řádu

---

³¹ S ohledem na tento princip jsou v poslední době nejběžnějším typem útoků útoky bombové. Publicita je zajištěna ze tří důvodů: za prvé může výbušnina zasáhnout široké okolí, za druhé může vyvolat obavy ze zasažení velkého množství obětí a za třetí zajistí medializaci. Riziko pro pachatele je zde naopak nízké – pravděpodobnost dopadení je velmi malá, ať již proto, že má pachatel od umístění výbušného zařízení do výbuchu dostatek času pro únik, či pro spáchání sebevražedného útoku.

³² Optimálními oběťmi tak budou celospolečensky uznávané osobnosti nebo takové skupiny obyvatelstva, s nimiž emocionálně soucítí nejširší vrstva společnosti, jako např. ženy a děti.

³³ BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 1995, s. 24–25.

³⁴ KUČHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kolektiv. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 598.

³⁵ S nedodržováním válečných standardů souvisí i zákeřnost teroristů, neuznávání neutrálních území apod.

³⁶ KUČHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kolektiv. Op. cit.

(např. separatistická hnutí), či naopak k jeho obraně (např. soukromými skupinami nebo samotnou vládou).³⁷

Na základě výše uvedeného a v závislosti na politickém motivu tak můžeme rozlišovat různé druhy terorismu, a to např. terorismus nacionalistický, ideologický, státem podporovaný, levicový a pravicový (či někdy uváděno jako ultralevicový a ultrapravicový), etnický a teritoriální, náboženský, ekologický, kriminální, psychopatologický³⁸ atp.^{39, 40}

Dle způsobu provedení pak dělíme jednotlivé formy či typy teroristických útoků. V souvislosti s principem maximální publicita – minimální riziko byly zmíněny bombové útoky, jež pro svůj velký dosah, nízké náklady a zaručenou anonymitu či nedostižení pachatele patří k nejčastějším formám teroristických útoků. Bombové útoky lze rozdělit dle zaměření na útoky proti osobám,⁴¹ útoky proti symbolickým cílům,⁴² útoky proti významným cílům⁴³ a na série útoků někdy označované jako kampaně. Vedle bombového útoku jako takového může být dalším typem rovněž hrozba použití výbušného systému či umístění atrapy výbušniny. Dále se můžeme setkat s případy zhářství. Únosy letadel, lodí nebo jiných dopravních prostředků také nebývají výjimkou, ať již je cílem přímo únos, nebo má unesené letadlo či plavidlo teprve posloužit k naplnění teroristického záměru. V posledních letech se nově objevují případy bioterorismu, kdy dochází k užívání zdraví velmi škodlivých či přímo smrtelných bakterií nebo virů, nebo zneužívání sítí internetu k teroristickým účelům. Naopak mezi nejstarší druhy teroristických útoků patří zadržování rukojmí, věznění, únosy, vydírání či vraždy.

---

³⁷ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Kriminologie*. 2., přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004. s. 293.

³⁸ Cílem psychopatologického terorismu je psychické uspokojení pachatele či pachatelů teroristickou činností, které může pramenit z pocitu radosti z pomsty, z pocitu schopnosti šířit hrůzu a strach apod. – Více viz MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 361 an.

³⁹ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kolektiv. Op. cit.

⁴⁰ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 36, 361.

⁴¹ Bombové útoky proti osobám spočívají v užití výbušnin v místech s velkou koncentrací osob, ať již jde o koncerty, sportovní utkání či prostředky hromadné dopravy – příkladem takového útoku by pak byly např. útoky v Londýně ze 7. července 2005.

⁴² Jako příklad útoku proti symbolickému cíli lze na prvním místě uvést teroristické útoky z 11. září 2001, ať již konkrétně napadení „dvojčat“ (World Trade Center), či Pentagonu, sídla Ministerstva obrany Spojených států amerických.

⁴³ Významným cílem je oproti cíli symbolickému takový cíl, jehož napadení může mít markantní následky z toho důvodu, že jím je např. významná budova zajišťující dodávky energie, pitné vody, jde o zásoby či sklad potravin apod. Strategické hledisko lze spatřit také u vládních budov, čili útok na Pentagon z 11. září 2001 by bylo možno klasifikovat i jako útok na cíl významný.

V závislosti na kontextu pak lze za teroristické akce označit i sabotáže, rozvratné akce, vedení propagandy nebo dezinformace.^{44, 45}

1.3.3. Terorismus a organizovaná kriminalita

Některými odborníky z oboru kriminologie bývá terorismus, konkrétně však pouze politicky či nábožensky motivovaný terorismus, zmiňován v souvislosti s organizovanou kriminalitou.

Srovnáme-li charakteristické znaky organizované kriminality, jako jsou skupinovitost, soustavnost, plánovitost, dělba činnosti a hierarchická struktura skupiny se znaky a principy charakterizujícími terorismus, všimneme si výrazné podobnosti. Zásadním prvkem organizované kriminality je však mimo výše uvedené rovněž úsilí o dosažení maximálního peněžitého zisku a tímto rysem se terorismus od organizované kriminality podstatně liší a pod pojem organizované kriminality tak nenáleží.⁴⁶

V současné době však nelze bez dalšího tvrdit, že se otázka vytváření peněžitého zisku terorismu vůbec netýká, zejména pozastavíme-li se nad problematikou jeho financování. Za předpokladu, že konkrétní teroristické skupiny nezískávají finanční prostředky pro svou činnost přímo ze strany vládních orgánů, se totiž nevyhnutelnou otázkou jakéhokoliv zkoumání terorismu stane právě jeho financování. Kritérium dosažení zisku tak už nevede k výhradně oddělenému chápání terorismu a organizované kriminality, když lze jistý komerční zájem přičítat oběma těmto fenoménům.

Jak již bylo uvedeno výše, v jistých charakteristických rysech se terorismus a organizovaná kriminalita shodují, což nás vede k závěru, že se jedná o příbuzné instituty, někdy lze dokonce uvažovat o jejich splývání. Vedle již zmíněných charakteristických znaků tomu nasvědčuje řada dalších společných prvků, z nichž uvedme např. skutečnost, že jak teroristická seskupení, tak skupiny organizovaného zločinu jsou nestátními subjekty, byť v mnoha případech nelze jejich vztah ke státu zcela vyloučit. Terorismus i organizovaná kriminalita spočívají na racionálně jednajících aktérech dodržujících disciplínu uvnitř skupiny, již mají zajistit systémy odměn a brutálních trestů. Opuštění takové skupiny má pak většinou fatální následky. Vysoká

---

⁴⁴ BRZYBOHATÝ, Marian. Op. cit. s. 25–29.

⁴⁵ KUČHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kolektiv. Op. cit. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 599.

⁴⁶ GŘIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana a kolektiv. *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 396–400.

přizpůsobivost teroristických a zločineckých skupin společenským, politickým a sociálním změnám je dalším ze společných prvků. Díky této přizpůsobivosti odolávají teroristická a zločinecká uskupení snahám o jejich eliminaci, významnou roli však hraje i špičková technika, personální vybavenost a buňková organizační struktura, která je považována za jeden z prvních náznaků přebírání know-how zločineckých skupin skupinami teroristickými. V neposlední řadě je třeba poznamenat, že terorismus i organizovaná kriminalita operují za hranicemi zákona a pro dosažení svých cílů využívají podobných prostředků, jako např. falešných cestovních dokladů, falešných přepravních dokladů, komunikačních prostředků atp.

Navzdory uvedeným podobnostem a náznakům splývání obou fenoménů však nadále přetrvávají určité rozdíly, z nichž nejkličovějším je primární motivace vzniku a činnosti. Organizovaná kriminalita je zaměřena na dosažení zisku a jeho maximalizaci, zatímco terorismus na svou ideologickou motivaci. Terorismus tedy v rámci své ideologie směřuje do budoucnosti, činnost teroristických skupin je plánována s velkým časovým předstihem a precizností. Organizované zločinecké skupiny se oproti tomu dlouhodobým plánováním a cíli nevyznačují, věnují se dosažení zisku pouze po dobu svého působení. Zločinecké a teroristické skupiny se liší i způsobem, jakým vytváří tlak na stát či společenství států; teroristické skupiny mnohdy doslova „soupeří“ o moc či legitimitu s vládou státu, zločinecké skupiny se spíše snaží působit konkrétně na určitý orgán a vůbec působit na státní moc skrytě. Rozdílné je i vnitřní fungování teroristických skupin a skupin organizovaného zločinu, zejména pokud jde o vztah jednotlivých členů k jejich identitě v rámci skupiny. Členové organizovaných zločineckých skupin si naplno uvědomují, že pro naplňování cílů skupiny porušují právní normy. Teroristé se však jen výjimečně shodují s veřejností přiznaným statusem teroristy,⁴⁷ sami se považují např. za „bojovníky za svobodu“. Ideologie tak vnitřně působí jako určitý prostředek legitimizace činnosti a existence teroristické skupiny.⁴⁸

---

⁴⁷ V některých případech se však zcela neshoduje ani veřejnost. Např. pokud jde o organizaci typu Islámský stát, panuje všeobecná shoda o tom, že jde o teroristickou organizaci, a tato skutečnost je veřejností všeobecně známa. Oproti tomu např. proruští separatisté operující na východě Ukrajiny jsou ze strany Ukrajiny považováni za teroristy, avšak na seznámech teroristických organizací vedených OSN, EU či některými státy je nenalezneme. – viz BÍLKOVÁ, Veronika. *Zahraniční terorističtí bojovníci a česká právní úprava*. In *Trestněprávní revue* 2/2019. s. 44.

⁴⁸ MALÍKOVÁ, Eva Viktória, LACIAKOVÁ, Lucia. Terorizmus a organizovaný zločin v 21. storočí. In IVOR, J. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. s. 164-172.

1.3.4. Terorismus a extremismus

Dalším pojmem, v souvislosti s nímž bývá terorismus zmiňován, je extremismus. Tento lze vymezit jako souhrn určitých sociálně patologických jevů vytvářených jedincem či organizovanými skupinami a jejich příznivci, kdy dochází k odmítání základních hodnot, norem a způsobů chování platných v dané společnosti. Typickými projevy extremismu jsou ideologicky motivované akce, mnohdy spojené s narušováním veřejného zájmu, napadáním osob, násilím či poškozováním majetku, založené na rasové, politické, náboženské nebo jiné netoleranci a nesnášenlivosti.

Extremismus může mít mnoho podob, nejvýznamnějšími z kriminologického hlediska to pak jsou politický extremismus, náboženský extremismus a terorismus. Politický extremismus spočívá v uskutečňování politického programu založeného na názorové nesnášenlivosti a odmítání politiky státu či ústavního pořádku. Náboženský extremismus prosazuje určité náboženské přesvědčení, a to mnohdy formou psychického nátlaku, manipulace či v krajních případech násilí. Terorismus představuje v rámci extremismu extremistický směr, jehož prostředkem je teror. K nátlaku tak dochází formou psychického nebo fyzického násilí, výhrůžek, vydírání, vytváření strachu apod. Terorismus tedy (v tomto kontextu) spočívá ve vědomé a cílené formě psychologické války ilegálních skupin proti státu.

2. Nástroje ochrany před terorismem

Nyní, po seznámení se s definicí pojmu terorismus, s tím, jakých nejrůznějších forem může nabývat a jakou hrozbu představuje, každý snadno dojde k závěru, že takové jednání nezůstane bez odvety států, ať již přímo zasažených, nebo v rámci organizací, v nichž se jednotlivé státy nacházejí, společenství a vzájemné pomoci. V této souvislosti je na místě zmínit pojem antiterorismus či protiterorismus představující souhrn opatření a aktivit s cílem prevence, potlačení a odstraňování následků teroristických akcí.⁴⁹

S ohledem na historii a místa, kde v minulosti k teroristickým útokům došlo, není překvapením, že první zemí, která se pokusila o nastínění rysů protiteroristické politiky,⁵⁰ byly Spojené státy americké. Publikace Ministerstva spravedlnosti USA *Terrorism 2002–2005* uvádí, že vláda USA čelí terorismu prostřednictvím pěti tradičních prostředků, kterými jsou: diplomacie, ekonomické sankce, vojenské možnosti, operace tajných zpravodajských služeb a prosazování práva.^{51, 52}

Tato kapitola nás seznámí s prostředky, jejichž prostřednictvím čelí terorismu Česká republika. Ještě před tím se ale budeme zabývat otázkou potřeby takových prostředků s ohledem na stupeň hrozby terorismu v ČR, protiteroristickými koncepcemi a obecnou charakteristikou protiteroristické politiky.

2.1. Potřeba ochrany před terorismem v České republice

V souvislosti s tématem ochrany před terorismem v České republice by se leckdo mohl pozastavit nad otázkou potřeby se jí vůbec zabývat, tím spíše když vezmeme v potaz fakt, že se České republice, naštěstí, terorismus doposud vyhýbá.

Česká republika je však signatářem velké škály „protiteroristických“ mezinárodních smluv a závazky na poli boje proti terorismu pro ni vyplývají i z členství v EU.⁵³ Nad to problematika terorismu úzce souvisí s bezpečností státu a v tomto ohledu se jí zabývalo Ministerstvo vnitra ČR v rámci *Auditu národní bezpečnosti* (dále jen

---

⁴⁹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 1995, s. 38.

⁵⁰ Mezi hlavní cíle takovéto politiky patří zejména zmírnění a potlačení problémů podněcujících k teroristickým činům.

⁵¹ There are five traditional means by which the U.S. government fights terrorism: diplomacy, economic sanctions, military options, covert intelligence operations, and law enforcement action. The last two of these engage the resources of the FBI.

⁵² U.S. Department of Justice. Federal Bureau of Investigation. *Terrorism 2002–2005*. s. 34. In fbi.gov [online]. [cit. 2019-07-14]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/terrorism-2002-2005>.

⁵³ K tomuto více viz kapitola 3 Mezinárodní a unijní aspekty.

„Audit“).⁵⁴ Ihned v úvodu části věnující se terorismu narazíme na vícero faktorů, které ohrožují bezpečnost a zvyšují riziko teroristického útoku v Evropě, ČR nevyjímaje. Uvedme alespoň nekončící konflikty a destabilizaci států Blízkého východu a severní Afriky, „rozmach“ tzv. Islámského státu i jiných teroristických organizací, problematiku „zahraničních bojovníků“ či migrační krizi.⁵⁵ Tyto a mnohé další faktory se v kombinacích či jednotlivě odrážejí v míře ohrožení potenciálním teroristickým útokem a vytváří teroristické hrozby.

Audit se dále věnuje hodnocení teroristických hrozeb s ohledem na to, jak jsou relevantní pro ČR. Metodika Auditů vychází z členění teroristických hrozeb do tří kategorií, a to na teroristické hrozby z hlediska původu hrozby, z hlediska cíle útoku a z hlediska nástrojů terorismu.

V první kategorii, tedy pokud jde o teroristické hrozby s ohledem na původ, se setkáme s nízkou či střední relevancí hrozby pro ČR. Islámský radikalismus, politický extremismus a ostatní teroristické skupiny představují nízkou relevanci,⁵⁶ zatímco teroristé jednající osaměle, tzv. „osamělí vlci“, a zahraniční bojovníci střední. Vyšší hrozba v souvislosti s osamělými vlky jde ruku v ruce s tím, že pod vlivem internetové propagandy a šíření radikálních nebo islamofobních postojů může u jedinců dojít k teroristickému smýšlení s následnou potenciální hrozbou spáchání teroristického útoku. Se zahraničními bojovníky a problematikou s nimi spojenou se sice setkáme spíše v jiných evropských zemích, nicméně i u nás již byly zaznamenány případy, kdy se občané ČR v zahraničí účastnili bojů či činnosti organizovaných zločineckých nebo přímo teroristických⁵⁷ skupin a jejich následný návrat pak představoval bezpečnostní riziko, kdy jednak může dojít k náborům, výcviku a šíření znalostí, nebo v krajním případě i organizaci teroristického útoku na našem území.⁵⁸

---

⁵⁴ Audit národní bezpečnosti byl schválen usnesením vlády č. 1125 dne 14. prosince 2016.

⁵⁵ Audit národní bezpečnosti. s. 10.

⁵⁶ Ve srovnání s ostatními zeměmi západní Evropy je muslimská komunita v ČR výrazně méně početná, naprostá většina jejích členů je dobře integrována, čímž nedochází k sociálnímu vyloučení, a nevykazuje známky rozsáhlejší tendence radikalizace. To vše má podíl na tom, že hrozba pramenící z islámského radikalismu je pro ČR nízká. Ačkoliv má v ČR pravicový i levicový extremismus dlouhá léta své zastánce a členové extremistických skupin se dopouští trestné činnosti někdy až násilného charakteru, díky pečlivému a dlouhodobému monitoringu ze strany bezpečnostních složek, názorové rozptýlenosti české extremistické scény a převládající snaze získat na svou stranu sympatie širší veřejnosti je pravděpodobnost užití teroristických metod nízká, což platí i pro ostatní skupiny a jednotlivce vázané na jinou ideologii. – viz Audit národní bezpečnosti. s. 11–12.

⁵⁷ Zde pak hovoříme spíše o tzv. „zahraničních teroristických bojovnících“.

⁵⁸ Audit národní bezpečnosti. s. 11–14.

Druhá kategorie rozlišující hrozby z hlediska cíle útoku vesměs vykazuje střední relevanci. Konkrétně se jedná o útok na kritickou infrastrukturu, útok na tzv. „měkké cíle“, útok na zvláště ohrožené objekty a osoby a ohrožení českých občanů či objektů v zahraničí.

Ačkoliv je ochrana kritické infrastruktury⁵⁹ velmi dobře legislativně zajištěna, s ohledem na případnou vážnost dopadu je jí přiřazena střední relevance.

Měkké cíle (soft targets) představují místa s vysokou koncentrací osob, jež nejsou nijak specificky chráněna (např. nákupní centra, školy, prostředky hromadné dopravy, sportovní, kulturní a společenské akce apod.), a na rozdíl od dobře zabezpečených tzv. „hard targets“ (letišť, jaderné elektrárny atd.) bývá míra jejich zabezpečení obecně nižší a útok na ně tak může mít potenciálně tragické následky zejména pro fyzické osoby. S ohledem na tato kritéria a zkušenosti z posledních let je možnost teroristické hrozby útoku na měkký cíl označena jako střední.

Zvláště ohroženými osobami mohou být významné osobnosti, představitelé určitých politických názorů, státní činitelé, celebrity atp.; ohroženými objekty pak jsou takové objekty, jež mají vysoký symbolický význam, ať již pro útočníky, nebo pro útokem zasažené oběti. Co se ohrožení osob či objektů v zahraničí týče, i zde, stejně jako pro ohrožení významných osob a objektů, platí střední relevance hrozby útoku pro ČR. Ačkoliv se Češi stanou cílem útoku v zahraničí spíše z důvodu příslušnosti k evropským státům než přímo k ČR, nejedná se o tak ojedinělý jev.^{60, 61}

Třetí kategorii teroristických hrozeb, tj. kategorii zohledňující nástroje terorismu, byla rovněž přiřazena střední relevance pro ČR. Lze ji vysvětlit následovně: první z hrozeb v této kategorii, spočívající ve zneužití zbraní hromadného ničení, konvenčních zbraní, výbušnin a položek dvojího užití, vykazuje pro daný typ zbraně buď velmi malou pravděpodobnost užití, avšak v kombinaci s velmi rozsáhlými následky, či větší pravděpodobnost užití, ale s menším rozsahem. Druhá z hrozeb spočívá ve financování terorismu a ostatních podpůrných aktivitách, jejichž prostřednictvím by v případě

---

⁵⁹ Kritická infrastruktura je zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, vymezena jako prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury, kdy by narušení jeho funkce mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu.

⁶⁰ V minulosti byly zaznamenány zejména případy únosů radikálními skupinami.

⁶¹ Audit národní bezpečnosti. s. 14–16.

nečinnosti či nedůslednosti mohlo dojít ke zvýšení ohrožení terorismem v jiných zemích, a proto je třeba takovýmto aktivitám maximálně zamezovat.⁶²

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že ačkoliv se bezpečnostní situace v České republice jeví spíše jako příznivá a bezprostřední teroristický útok, naštěstí, nehrozí, není radno teroristickou hrozbu úplně přehlížet, neboť pro většinu Auditem zmiňovaných druhů teroristických hrozeb platí střední stupeň relevance pro ČR a některá dílčí témata, jako např. zahraniční bojovníci, osamělí vlci nebo ohrožení v terorismem zmítaných oblastech, se jí přímo týkají. Proto je nezbytné disponovat nástroji pro ochranu před terorismem, protiteroristickou politikou.

2.2. Problematika osamělých vlků a zahraničních bojovníků

V předchozí části byl v souvislosti s teroristickými hrozbami relevantními pro Českou republiku nejednou zmíněn fenomén osamělých vlků a zahraničních bojovníků. Vzhledem k tomu, že dle hodnocení teroristických hrozeb v rámci Auditů představují osamělí vlci a zahraniční bojovníci pro ČR střední relevanci, dovoluji si tuto problematiku zmínit podrobněji.

2.2.1. Osamělí vlci

V posledních letech se v souvislosti s terorismem rošířil fenomén tzv. osamělých vlků, tedy osob jednajících samostatně bez pokynů či vazeb na teroristickou skupinu, jak praví jedna z možných definic. Jiní autoři tuto definici ještě doplňují o další kritérium, totiž že jednání osamělých vlků musí vycházet z politického, ideologického či náboženského kontextu. Autoři z univerzity v Georgetownu pak útok osamělých vlků definují jako záměrné využití strachu násilím či pohrůzkou násilí ze strany jednotlivce, který tak činí za účelem dosažení politických změn v souladu s ideologií, již vytvořil tento jednatelce či určitá organizace, a který jedná nezávisle na příkazech a materiální pomoci z vnějších zdrojů.⁶³

Útoky osamělých vlků představují v posledních letech velkou bezpečnostní hrozbu pro celou Evropu, neboť ačkoliv se nejedná o koordinované akce rozsáhlých teroristických sítí, jejich úspěšnost je s ohledem na nepředvídatelnost podstatně vyšší.

---

⁶² Audit národní bezpečnosti. s. 16–17.

⁶³ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, s. 128.

Osamělí vlci si sami volí své cíle a prostředky, sami organizují svou činnost a mohou se stát vzorem pro ostatní.⁶⁴ Samotný útok ze strany osamělého vlka lze rozdělit do tří jednotlivých fází. První z nich je ideologická radikalizace, spočívající v protireakci na postoje většinové společnosti. K radikalizaci může dojít např. v rámci extremistické skupiny, během vojenského výcviku či pozdějšího působení v armádě, vlivem sociálního prostředí a rodiny či v důsledku negativních zkušeností s činností vládních úřadů. Druhou fází je fáze mobilizace, kdy dochází k plánování útoku, a třetí pak útok jako takový.⁶⁵

S ohledem na četnost příčin radikalizace, roli internetové propagandy radikálních postojů, potenciální možnost ovlivnění dalších osamělých vlků a nepředvídatelnost a úspěšnost útoků je třeba věnovat problematice osamělých vlků patřičnou pozornost ve všech evropských zemích včetně České republiky. Zejména prevence radikalizace v podobě monitoringu internetových stránek, fór a sociálních sítí či spolupráce s rodinami a ostatními státy hraje klíčovou roli.

2.2.2. Zahraniční terorističtí bojovníci

Vedle osamělých vlků představují aktuální bezpečnostní hrozbu i zahraniční terorističtí bojovníci („*foreign terrorist fighters*“). Již po staletí existující fenomén zahraničních bojovníků, tedy osob cestujících do zahraničí s cílem účastnit se ozbrojeného konfliktu, tak byl v posledních letech rozšířen o novou podobu spočívající ve vycestování do zahraničí za účelem připojit se k teroristické organizaci, ať již z důvodu výcviku, či přímého podílení se na teroristických aktivitách.⁶⁶ Velmi důležitým atributem zahraničního teroristického bojovníka je jeho nezávislost na oficiálních vojenských organizacích a jeho bezplatné zapojení.⁶⁷

Ačkoliv se problematika zahraničních teroristických bojovníků týká spíše jiných evropských zemí, jsou mezi takovými bojovníky i desítky Čechů, z nichž někteří již byli odsouzeni či se proti nim vede trestní stíhání.⁶⁸ Aktuálnost fenoménu zahraničních teroristických bojovníků pro Českou republiku dokazuje Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby (dále jen „BIS“) za rok 2017, kde se uvádí, že jednou z agend, na které

---

⁶⁴ KOVÁČ, Rastislav. Aktuálne teroristické trendy: zahraniční bojovníci a osamelí aktéri. In IVOR, J. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. s. 438.

⁶⁵ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Op. cit. s. 130–140.

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Op. cit. s. 204.

⁶⁷ KOVÁČ, Rastislav. Op. cit. s. 437.

⁶⁸ BÍLKOVÁ, Veronika. *Zahraniční terorističtí bojovníci a česká právní úprava*. In Trestněprávní revue 2/2019. s. 40.

se BIS zaměřila, je právě získávání informací týkajících se zahraničních bojovníků, kteří opustili území ČR s cílem zapojit se do bojů na Blízkém východě jako příslušníci teroristických organizací. Ze zprávy vyplývá, že počet zahraničních bojovníků, kteří mají určité vazby na ČR, stále roste, v roce 2017 se jednalo o jedenáct osob, z nichž dvě měly české občanství. Ze zprávy Ministerstva vnitra ČR o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018 pak vyčteme, že takových osob je opět ještě více, konkrétně že „*Policie ČR eviduje celkem 16 osob s vazbou na Českou republiku, které podezřívá z toho, že se jedná o tzv. zahraniční bojovníky.*“ Ministerstvo uvádí, že čtyři z těchto 16 osob jsou občany ČR, ostatní pobývaly na území ČR v rámci některé z forem pobytu či se zde např. nacházeli jejich blízcí příbuzní; u pěti došlo k obvinění, jedna osoba se nachází [informace aktuální v době vydání zprávy] ve výkonu trestu odnětí svobody.⁶⁹

Pro Českou republiku představuje největší hrozbu návrat zahraničních teroristických bojovníků zpět na území ČR, neboť může znamenat radikalizaci dalších osob, jejich výcvik a rovněž může vést k dalším teroristickým aktivitám (mluvíme o tzv. latentní hrozbě pro vnitřní bezpečnost států, a to nikoliv pouze těch států, odkud zahraniční terorističtí bojovníci pocházejí a kam se vracejí).⁷⁰ Proto je třeba vytvořit účinné právní prostředky ochrany a tuto hrozbu eliminovat.

2.3. Základní protiteroristické koncepce a strategie boje proti terorismu

Pokud jde o vymezení prostředků pro boj s terorismem a jejich následnou aplikaci, stejně jako o opatření vedoucí ke zmírnění a potlačení problémů podněcujících k teroristickým činům, rozlišujeme dvě základní tendence: tzv. „americké“ pojetí a pojetí „evropského“ typu.⁷¹

První ze zmíněných koncepčních pojetí je, jak již název napovídá, aplikováno zejména ze strany USA, případně i Velké Británie. Koncepce spočívá v nekompromisním postoji k terorismu, zásadním odmítání jednání s teroristy a nepřipouštění žádných ústupků. Vystihuje jej teze „s teroristy se nejedná, s teroristy se bojuje“. Pro omezení

---

⁶⁹ Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017, s. 12, a zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, s. 17.

⁷⁰ JELÍNEK, Jirí. *České trestní právo a zahraniční bojovníci – nové výzvy mezinárodního terorismu*. In *Kriminalistika* 3/2017. s. 187.

⁷¹ Jedná se o vymezení dvou koncepcí v rámci mezinárodního práva, pro tuto práci je však relevantní z toho důvodu, že se tzv. evropská koncepce vztahuje i na ČR.

působnosti a dalších činností teroristů nesmí nikdo z těchto osob v žádném případě uniknout trestu na základě existujícího práva a nesmí docházet ke snižování trestů.^{72, 73}

Druhá základní koncepce, tzv. „evropská“, se vyznačuje dodržováním standardu garantovaných základních práv vyplývajících zejména z *Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách*, případně i z *Charty základních práv Evropské unie*. Takovéto moderované pojetí boje s terorismem nepředstavuje natolik striktně vymezená pravidla a apeluje na ochranu obětí, a to i za cenu vyjednávání či ústupků vůči teroristům.

Jak bývá v praxi běžné, žádnou ze států aplikovaných protiteroristických politik nelze jednoduše subsumovat pod jednu ze dvou výše uvedených koncepcí. Tyto koncepce se různě prolínají a odlišují ve svém přístupu, zejména pokud jde o omezení základních práv za účelem boje s terorismem. V protiteroristické politice České republiky bychom nejen pro její geografickou polohu a členství v EU, ale i s ohledem na uvedená kritéria samozřejmě narazili spíše na prvky evropské koncepce.⁷⁴

Vedle protiteroristických koncepcí lze na boj proti terorismu nahlížet rovněž prostřednictvím různých strategií, popř. modelů. Vzhledem k jejich četnosti si představíme jen vybrané z nich.

Nejextenzivnější typologie, již zastávají autoři jako R. Crelinsten, A. Schmidt nebo P. Chalk, rozlišuje čtyři strategie boje proti terorismu, a to válečnou, obrannou, trestněprávní a usmiřovací. Zásadní rozdíly mezi jednotlivými strategiemi spočívají v chápání terorismu, jeho cílů a aktérů. Válečná strategie si klade za cíl teroristy zlikvidovat, samotný terorismus pak chápe jako válečný akt. Obranná strategie považuje terorismus za fyzickou hrozbu, jíž je třeba v zájmu ochrany obyvatelstva čelit prostřednictvím aktivit policie a tajných služeb. Dle trestněprávní strategie má terorismus povahu zločinu, který je třeba řádně vyšetřit v souladu s principy právního státu, pachatel musí být zadržen a potrestán. Pro usmiřovací strategii představuje terorismus politický problém, který má být vyřešen odstraněním jeho hlubších příčin.⁷⁵ Jednotlivé strategie se ve většině případů různě prolínají a můžeme v nich spatřit znaky výše uvedených protiteroristických koncepcí. Tzv. americké pojetí odpovídá zejména válečné strategii,

---

⁷² Podle názoru Paula Wilkinsona, uznávaného skotského specialisty na problematiku terorismu, platí, že ústupky vůči teroristům povzbuzují ostatní k novým akcím.

⁷³ PIKNA, Bohumil. *Evropská unie – vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv (na pozadí boje proti mezinárodnímu terorismu)*. Praha: Linde Praha, a.s., 2002. s. 257–258.

⁷⁴ Tamtéž, s. 257, 260.

⁷⁵ BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. s. 54–55.

evropské pojetí nese prvky strategie trestněprávní, v jisté míře pak i obranné či usmiřovací. Pro každou ze strategií je charakteristický určitý právní rámeček: v případě strategie válečné jde o mezinárodní humanitární právo, pro obrannou strategii je příznačné právo vnitřní a vnější bezpečnosti, pro trestněprávní strategii pak právo mezinárodní a vnitrostátní a konečně pro usmiřovací strategii právo rozvoje a právo lidských práv.⁷⁶

Naopak nejrestriktivnější typologie, jež je rovněž typologií nejčastější, zahrnuje pouze dvě strategie, trestněprávní a vojenskou. Strategie tohoto typu mají své zastánce např. v R. J. Ericksonovi či S. von Schorlemer a odlišují se zejména v institucích odpovědných za vyšetřování, využívaných prostředcích, sledovaných cílech a prostředí aplikace. V rámci trestněprávní strategie, někdy označované též jako civilní či preventivní, je boj proti terorismu v kompetenci orgánů věnujících se prosazování a vynucování práva, zejména policie, využívají se nenásilné prostředky a primárním cílem je zde předcházení terorismu. Pokud jde o vojenskou strategii, je boj proti terorismu posláním ozbrojených sil, které využívají násilných prostředků a hlavním cílem je porazit teroristy a ideálně je zcela zlikvidovat.⁷⁷ I v případě těchto dvou strategií nelze říci, že by se v praxi neprolínaly. Přihlédneme-li ke skutečnosti, že trestněprávní strategie je využívána hlavně v Evropě a vojenská v USA, dostáváme se k tzv. evropské a americké protiteroristické koncepci.

Rozdělení na trestněprávní a vojenskou strategii bylo upraveno a modifikováno M. D. Kielsingardem, který tyto dvě strategie doplnil o strategii lidskoprávní. V pojetí Kielsingarda vojenská strategie, resp. model, vychází z *ius ad bellum*⁷⁸ a mezinárodního humanitárního práva, realizován je přímými vojenskými intervencemi, snahou o udržení míru a v nejkrajnějších situacích útoky na teroristické cíle. Trestněprávní model je založen na mezinárodním trestním právu, hlavním cílem je odhalování plánů teroristů, snaha o jejich včasné překažení a vyvození odpovědnosti. Lidskoprávní model spočívá na mezinárodním právu lidských práv, zaměřuje se na hlubší příčiny terorismu, což by mělo vést k jeho prevenci. Akcentován je i další cíl spočívající v dodržování lidských práv při aplikaci trestněprávního či vojenského modelu. Lidskoprávní model tak zde zaujímá funkci jistého korektivu obsahu zbývajících dvou strategií. Ačkoliv Kielsingard

---

⁷⁶ BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. s. 55.

⁷⁷ BÍLKOVÁ, Veronika. Op. cit. s. 55-56.

⁷⁸ z lat. *ius ad bellum* znamená „právo na válku“

vymezuje tři rozdílné strategie, zároveň si je vědom skutečnosti, že pro účinný boj proti terorismu je třeba jednotlivé modely vzájemně kombinovat. Každá strategie pak má svůj právní režim a je třeba jej respektovat.⁷⁹

2.4. Obecná charakteristika protiteroristické politiky

Jak již zaznělo v úvodu této kapitoly, protiteroristická politika je souhrnem opatření vedoucích k eliminaci terorismu. V širším smyslu ji lze chápat jako působení nejrůznějších společenských aktérů na všech úrovních vedoucí k potlačení předpokladů, podmínek a důsledků terorismu. V užším smyslu se pak o protiteroristické politice mluví pouze v souvislosti s politikou státu, která se zaměřuje na boj proti terorismu, či bývá chápána ještě úžeji jako represivní politika. Na prvním místě je však protiteroristická politika vnímána jako součást politiky bezpečnostní, a to jak vnitřní, tak vnější.

V rámci protiteroristické politiky lze mluvit o jejích jednotlivých nástrojích a orgánech či institucích majících kompetence v oblasti protiteroristické politiky. Je zřejmé, že těchto nástrojů, orgánů či institucí existuje celá řada, představme si alespoň ty nejvýznamnější.

Obecně mezi nástroji narazíme zejména na zpravodajské, policejní či vojenské operace, zajišťující informace a údaje o teroristech a jejich aktivitách, zadržování teroristů a naopak osvobozování rukojmích, odstraňování náloží, záchranu osob zasažených útokem, v daných situacích i odstranění teroristů a ochranu před nimi apod. Vojenské operace spočívající v útocích směřujících proti státům podporujícím terorismus lze klasifikovat jako klasickou válku. Dalšími nástroji jsou právo, které kriminalizuje projevy terorismu, určuje sankce a zprostředkovává zákonné vymezení kompetencí protiteroristických orgánů a institucí, preventivní opatření, politická činnost mající za cíl odstranění příčin terorismu, diplomatická a politická vyjednávání nevyjímaje, či civilní obrana zaměřená na pomoc a minimalizaci následků teroristických útoků.

Mezi orgány a složky mající na starost zajišťování protiteroristické politiky patří např. státní orgány, policejní složky specializované na vyšetřování terorismu, na provádění zásahů, na eliminaci účinků zbraní,⁸⁰ vojenské složky specializované na rychlé zásahy proti terorismu podporujícím režimům či v oblastech ovládaných

---

⁷⁹ BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. s. 56-57.

⁸⁰ Zde se jedná např. o pyrotechniky či počítačové specialisty.

teroristy, na protiteroristické zásahy v krizových regionech, na sledování terorismu, náboru, finančních toků, dodávek a distribuce zbraní atp., dále zpravodajské složky zaměřené na sledování, složky tajných služeb soustředící se na přímou likvidaci teroristů, složky civilní obrany specializované na pomoc obětem terorismu a mnohé další.⁸¹

2.5. Zajištění ochrany před terorismem v České republice

Předchozí část nás seznámila s prostředky ochrany před terorismem obecně, nyní si představíme, jak čelí terorismu Česká republika., přičemž budeme vycházet ze základního dělení prostředků protiteroristické politiky po vzoru předchozí podkapitoly, totiž na nástroje na straně jedné a instituce na straně druhé.

2.5.1. Nástroje protiteroristické politiky České republiky

Nástroje ochrany před terorismem lze rozdělit na právní a mimoprávní,⁸² někdy bývá užíváno dělení na nástroje právní a politické.⁸³ Ať již zvolíme kterékoliv dělení, zásadní je kritérium závaznosti: nástroje právní jsou právně závazné, a tudíž vynutitelné, zatímco nástroje politické (mimoprávní), zabývající se většinou vytyčením cílů a programů prostřednictvím akčních plánů, strategií či obdobných dokumentů, mají pouze závaznost morální.

Právní nástroje protiteroristické politiky lze dále dělit na trestní a mimotrestní a v rámci trestních nástrojů dále rozlišujeme nástroje trestněprávní, zabývající se kriminalizací teroristických skutků, jejich sankcionováním a prevencí, tj. předcházením trestné činnosti, a procesněprávní, tedy nástroje zajišťující a umožňující průběh trestního řízení, od vyhledání a vyšetřování teroristických skutků až po jejich prokázání, výkon trestu a související instituty.^{84, 85}

---

⁸¹ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 383–385.

⁸² Osobní konzultace s prof. Jelínkem dne 16. října 2018.

⁸³ Ačkoliv je užito dělení z publikace PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. s. 213, vztahující se na protiteroristické nástroje EU, bývá užíváno i obecně, tedy lze na něj narazit i v rámci dělení nástrojů ochrany před terorismem pro ČR, viz např. KOŘÍNEK, Štěpán. *Terorismus a jeho trestněprávní aspekty*. Rigorózní práce. Vedoucí práce JELÍNEK, Jiří, oponent práce PELC, Vladimír. Karlova Univerzita, Právnická fakulta. Praha. Datum obhajoby 6. dubna 2018. s. 45.

⁸⁴ Osobní konzultace s prof. Jelínkem dne 16. října 2018.

⁸⁵ MULÁK, Jiří. Příspěvek na portálu Bulletin-advokacie.cz k publikaci Jiří Jelínka a kolektiv: Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie. [online] [pub. 2018-05-21]. [cit. 2019-07-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/jiri-jelinek-a-kolektiv-terorismus-zakladni-otazky-trestniho-prava-a-kriminologie>.

Tato práce se hlouběji zaměří pouze na malou výseč ze široké škály všech nástrojů protiteroristické politiky, a to sice na nástroje trestněprávní. Podrobněji se s nimi seznámíme v rámci následujících kapitol, zejména v kapitole 4. Terorismus v legislativě České republiky. Přesto alespoň v hrubých rysech nastíním nástroje politické i procesněprávní a v následující podkapitole si stručně představíme orgány působící v agendě terorismu.

2.4.1.1. České politické nástroje ochrany před terorismem

Jak bylo uvedeno výše, politické nástroje se soustředí na vytyčení cílů a programů protiteroristické politiky. Pokud jde o politické nástroje České republiky, je na místě zmínit *Strategii České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013* (dále jen „Strategie“) neboli, jak uvádí podtitulek dokumentu, „opatření, zaměřená na minimalizaci rizik a dopadů potenciálních teroristických útoků na území České republiky a proti zájmům České republiky v zahraničí“.⁸⁶ Dokument si klade za cíl představit široké veřejnosti vybrané aspekty boje proti terorismu a zároveň je jakousi deklarací postoje ČR k problematice terorismu. Strategie je členěna do pěti kapitol věnujících se rozdílným problematikám,⁸⁷ a to úvodu zmiňujícího potřebu boje proti terorismu⁸⁸ a základní principy a závěru apelujícího na osvědčené postupy ze zahraničí, spolupráci a prevenci.⁸⁹

Rovněž i *Bezpečnostní strategie České republiky*, ačkoliv se na rozdíl od výše uvedené Strategie jedná o dokument obecnějšího rázu, označuje hrozbu terorismu jako vysokou a zahrnuje ji mezi 11 specifických hrozeb pro bezpečnost ČR. Vyzdvihena je zejména problematika osamělých vlků, zahraničních bojovníků a sdílení a šíření ideologií, cílů a plánů.⁹⁰

Dalšími politickými nástroji jsou *Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018*,⁹¹ sestávající ze tří dokumentů, a to: *Legislativních návrhů v oblasti vnitřní*

---

⁸⁶ Dokument doposud nebyl nahrazen novějším a je nadále užíván. V počátečním resumé je uvedeno, že jeho platnost není časově omezena a že bude aktualizován podle potřeby a situace.

⁸⁷ Těmito pěti problematikami jsou komunikace a spolupráce subjektů zapojených do boje proti terorismu, ochrana obyvatelstva a dalších potenciálních cílů, bezpečnostní výzkum, vzdělávání a informování veřejnosti, prevence radikalizace a boj proti rekrutování do teroristických skupin a legislativní a mezinárodně-smluvní otázky. Prostřednictvím všech kapitol má dojít ke komplexnímu pojetí problematiky boje proti terorismu.

⁸⁸ Dovolím si uvést přesnou citaci začátku samotného úvodu: „Terorismus je fenoménem, který může zásadním způsobem otrávit kterýmkoli státem, včetně České republiky. Útoky nebo pokusy o útoky, ke kterým v Evropě či jinde ve světě dochází, musí být pro Českou republiku varováním.“

⁸⁹ *Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013.*

⁹⁰ *Bezpečnostní strategie České republiky.* s. 11.

⁹¹ Novější akční plán zatím nebyl vytvořen.

bezpečnosti, Protiteroristického balíčku⁹² a Návrhu opatření ke zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v ČR. Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti jsou odpovědí na bezpečnostní situaci v Evropě, Českou republiku nevyjímaje, a to v oblasti právních předpisů, které je třeba adaptovat na novou bezpečnostní situaci. Dokument se věnuje uchovávání údajů z telekomunikačního provozu, utajovaným a zpravodajským informacím, pravomocem policie při konání hromadných akcí, rušení pobytu cizincům nacházejících se na území ČR a kontrolám přeshraničního převozu hotovosti.

Také je na místě neopomenout Audit národní bezpečnosti zmíněný v rámci podkapitoly věnující se teroristickým hrozbám v ČR, který měl za úkol zhodnotit funkčnost stanovených koncepcí a strategií. Samozřejmě existují i další politické nástroje ochrany před terorismem, v této práci jsou zmíněny pouze některé.

2.4.1.2. Procesněprávní prostředky protiteroristické politiky v ČR

Procesněprávní prostředky protiteroristické politiky umožňují aplikaci hmotněprávních norem a průběh trestního řízení postihujícího kriminalizované teroristické skutky. Mezi procesněprávní prostředky patří např. takové instituty jako záměna zásilky,⁹³ sledovaná zásilka,⁹⁴ odposlech a záznam telekomunikačního provozu⁹⁵ včetně monitoringu telekomunikačního provozu (tzv. „data retention“), předstíraný převod,⁹⁶ sledování osob a věcí⁹⁷ atd. Velmi významným institutem je použití agenta.⁹⁸ Tento je definován⁹⁹ jako příslušník Policie ČR nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů plnící úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem, vystupující zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti. Agent tak může proniknout do kriminálního prostředí teroristické skupiny a v jejím rámci v zájmu odhalování pachatelů efektivně působit, aniž by, splňuje-li stanovené podmínky, bylo jeho jednání trestné.¹⁰⁰

Ohlédneme-li se i za procesněprávními nástroji aplikovanými v rámci EU, jež jsou na národní úrovni upraveny v rámci zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční

---

⁹² Tento dokument není veřejný.

⁹³ § 87a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“ či „tr. ř.“).

⁹⁴ § 87b tamtéž.

⁹⁵ § 88 tamtéž.

⁹⁶ § 158c tamtéž.

⁹⁷ § 158d tamtéž.

⁹⁸ § 158e tamtéž.

⁹⁹ Definice obsažena v § 158e odst. 2. trestního řádu.

¹⁰⁰ Institut beztrestnosti agenta v souvislosti s působením v teroristické skupině je zakotven v § 312c trestního zákoníku.

spolupráci, ve znění pozdějších předpisů, lze jako procesněprávní prostředek uvést velmi účinný evropský zatýkací rozkaz,¹⁰¹ jež nahradil, resp. doplnil klasickou extradici a usnadnil vydávání či stíhání pachatelů, dále např. přeshraniční sledování¹⁰² a společný vyšetřovací tým.^{103, 104} V posledních letech byl leteckými dopravci zejména pro preventivní účely a účely odhalení teroristické činnosti zaveden systém poskytování údajů jmenné evidence cestujících („Passenger Name Record“), zavedený *Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti*.^{105, 106}

2.5.2. Orgány působící v agendě terorismu

Česká republika svěřila boj proti terorismu zejména do působnosti Policie ČR, kde mají kompetence v této oblasti různá oddělení, např. Sekce terorismu a extremismu v rámci Národní centrály proti organizovanému zločinu kriminální policie a vyšetřování (NCOZ), jež je pověřena mimo jiné šetřením, prověřováním a vyšetřováním zvláště závažných a organizovaně páchaných zločinů v oblasti terorismu a financování terorismu. V rámci této sekce funguje Národní kontaktní bod pro terorismus zajišťující zejména komunikaci a výměnu informací nejen na státní úrovni, ale i se zahraničím.¹⁰⁷

Policie ČR spadá do kategorie zpravodajských služeb a bezpečnostních sborů, stejně jako Společná zpravodajská skupina, Bezpečnostní informační služba (BIS), Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI) a Vojenské zpravodajství. Blíže se seznámíme ještě s činností BIS a ÚZSI: Oba orgány se věnují zabezpečování informací a úzce spolu spolupracují. Bezpečnostní informační služba byla vládou pověřena soustředěním a vyhodnocováním informací důležitých pro bezpečnost ČR se zaměřením na informace relevantní pro boj proti terorismu. Při vyhledávání a vyhodnocování informací

---

¹⁰¹ § 190 an zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci.

¹⁰² § 62 tamtéž.

¹⁰³ § 185 an tamtéž.

¹⁰⁴ GRÍVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana a kolektiv. *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 417–419.

¹⁰⁵ *Rada přijala směrnici o jmenné evidenci cestujících (PNR) v EU*. In <https://www.consilium.europa.eu> [online]. [pub. 2016-04-21] [aktualiz. 2018-02-01] [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/04/21/council-adopts-eu-pnr-directive/>.

¹⁰⁶ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, s. 176–178.

¹⁰⁷ *Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV*. In policie.cz [online]. [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skpvp.aspx>.

spolupracuje s výše uvedenými orgány a rovněž se zahraničím. Úřad pro zahraniční styky a informace je specializovaným orgánem zaměřeným na informace ze zahraničí, které mají význam pro ochranu zahraničně politických a ekonomických vztahů a jsou důležité pro národní bezpečnost. Posláním ÚZSI je tak zejména ochrana před hrozbami ze zahraničí, terorismus nevyjímaje.

Vedle zpravodajských služeb a bezpečnostních sborů existuje ještě druhá kategorie orgánů zaměřených na problematiku terorismu, a to sice ministerstva a další ústřední orgány státní správy. Velmi důležitá je činnost Ministerstva vnitra, které působí na poli vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, čímž se samozřejmě potýká s otázkami týkajícími se terorismu.¹⁰⁸ Jelikož ve většině případů terorismus překračuje hranice jednoho státu, zabývá se jím i Ministerstvo zahraničních věcí, zejména v rámci zahraniční bezpečnostní politiky. Oblast legislativní, justiční spolupráce a mezinárodní pomoci spadá do gesce Ministerstva spravedlnosti, stejně jako činnost národního korespondenta pro terorismus.¹⁰⁹ Jako poslední dva příklady uveďme Finanční analytický útvar, plnící úkoly týkající se např. financování terorismu a spadající pod Ministerstvo financí, a Ministerstvo dopravy, které se boji proti terorismu věnuje nejvíce na poli letectví.¹¹⁰

---

¹⁰⁸ Ministerstvo se zabývá např. migrací, kontrolními mechanismy, obchodováním se zbraněmi aj. Ministr vnitra pak na návrh Společné zpravodajské skupiny navrhuje vládě vyhlášení stupně ohrožení terorismem a přijetí souvisejících opatření.

¹⁰⁹ Národní korespondent pro terorismus spadá do působnosti Nejvyššího státního zastupitelství.

¹¹⁰ *Trestněprávní úprava*. In mvcr.cz [online]. [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/trestnepravni-uprava.aspx>

3. Mezinárodní a unijní aspekty

Terorismus je fenoménem, který většinou dalece překračuje hranice jednotlivých států. S prvními pokusy o vymezení právních nástrojů pro ochranu před terorismem se také setkáme právě na mezinárodní úrovni, v rámci vzájemné spolupráce více států či pak později (v Evropě) na poli Evropské unie.

Z uzavřených a Českou republikou ratifikovaných mezinárodních smluv pak vyplývají závazky, jež je nutno dodržovat a jež se mnohdy promítají do národní právní úpravy. Jakožto členský stát Evropské unie je pak Česká republika vázána i unijními předpisy. Jednotlivá unijní nařízení byla přímo promítnuta do české legislativy prostřednictvím vícero novel trestního zákoníku.¹¹¹

Vliv mezinárodního práva je tak stejně jako vliv Evropské unie zcela patrný a z tohoto důvodu je na místě krátce zmínit vybrané mezinárodní smlouvy a předpisy EU.

3.1. Mezinárodní právo v boji proti terorismu

Jak bylo uvedeno v první kapitole, s terorismem a jeho prvními projevy, jakkoliv byly vzdáleny od dnešního pojetí, se můžeme setkat již koncem 18. století. Století devatenácté pak přineslo první proměny a s moderní technikou, novými zbraněmi, ať už chemickými, jadernými, biologickými či jinými, s rozvojem internetu a mnohými dalšími výtvarnými dnešní doby se samozřejmě pozvolna měnila podoba terorismu i ve 20. století. A mění se dodnes. Právě pro četnost jeho podob je mnoho i mezinárodních nástrojů, které měly a mají terorismu čelit, setkáme se tedy s různými dílčími úpravami.

Vůbec první protiteroristickou smlouvou byla *Úmluva o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě civilních letadel* (známa také jako Tokijská úmluva) z roku 1963.^{112, 113} Jako protiteroristická smlouva má však omezený význam, neboť byla zaměřena spíše na obnovení nerušeného provozu letecké dopravy a odstranění nepříznivých následků činů pachatelů, než na jejich trestní postih.¹¹⁴ V oblasti letectví

---

¹¹¹ Např. zákon č. 537/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, [...]; zákon č. 455/2016, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – více viz kapitola 4. Terorismus v legislativě České republiky.

¹¹² Vyhláška FMZV č. 102/1984 Sb. Úmluva vstoupila pro ČSSR v platnost dne 23. 5. 1984.

¹¹³ VON EINSIEDEL, Sebastian. *Assessing the UN's Efforts to Counter Terrorism*. [online] s. 1. [pub. 2016-10] [cit. 2019-06-28]. Dostupné z:

<http://collections.unu.edu/eserv/UNU:6053/AssessingtheUNsEffortstoCounterterrorism.pdf>.

¹¹⁴ ŠTURMA, Pavel, NOVÁKOVÁ, Jana, BÍLKOVÁ, Veronika. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2003. s. 15.

pak bylo postupně sjednáno vícero úmluv či protokolů, avšak první mezinárodní úmluvou, jež přímo obsahovala pojem „terorismus“, byla až *Evropská úmluva o potlačování terorismu* vydaná Radou Evropy roku 1977.¹¹⁵ Ačkoliv se pojem terorismus objevil v samotném názvu úmluvy, neobsahovala pak tato úmluva žádnou jeho definici, ani výčet charakteristických znaků, pouze Důvodová zpráva pro Federální shromáždění obsahovala následující odstavec, který osvětloval potřebu přijetí úmluvy a ohnisko její úpravy: „*Dosavadní praxe ukázala, že nejúčinnějším prostředkem odstranění potenciálních teroristů je hrozba jejich vydávání do státu, kde spáchali svůj čin. Zbavují se tím možnosti vyhnout se potrestání uprchnutím do jiného státu. Dosavadní mezinárodní dohody o vydávání zpravidla obsahovaly ustanovení o tom, že nelze vydat pachatele politických trestných činů. Tím se v řadě případů vydání znemožňovalo.*“

Jelikož v rámci teroristických útoků často docházelo k braní rukojmí, byla další protiteroristickou úmluvou *Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí* z roku 1979,¹¹⁶ jež ve svém článku 1 vymezila trestný čin braní rukojmí jako čin, jehož „*se dopouští kterákoli osoba, která se zmocní jiné osoby (dále označované jako "rukojmí") nebo ji zadrží a hrozí jejím usmrcením, zraněním nebo dalším zadržováním s cílem donutit třetí stranu, ať již stát, mezinárodní mezivládní organizaci, fyzickou nebo právníckou osobu nebo skupinu osob, aby učinili jakýkoli čin, nebo aby se jakéhokoli činu zdrželi jako výslovnou nebo nepřímou podmínku propuštění rukojmí*“ a dále též „*kterákoli osoba, která: a) se pokusí spáchat čin braní rukojmí nebo b) se zúčastní jako spolupachatel kohokoliv, kdo spáchá nebo se pokusí spáchat čin braní rukojmí*“.

Koncem minulého století pak byly Organizací spojených národů přijaty další dva z řady důležitých dokumentů, a to *Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků* z roku 1997¹¹⁷ a *Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu* z roku 1999¹¹⁸. Preambule obou úmluv vyzdvihují potřebu ochrany před stále narůstajícím terorismem, články 2 pak definují jednotlivé trestné činy, před kterými mají jednotlivé úmluvy chránit. První z úmluv tak uvádí, že „*Trestného činu ve smyslu této úmluvy se dopustí kterákoli osoba, jestliže protiprávně a úmyslně sestrojí, umístí, vypustí nebo odpálí výbušninu nebo jiné nebezpečné zařízení ve veřejných prostorách,*

---

¹¹⁵ Vyhláška FS ČSFR č. 837/1992 Sb. Úmluva vstoupila pro ČSFR v platnost dne 15. 7. 1992.

¹¹⁶ Vyhláška FMZV č. 36/1988 Sb. Úmluva vstoupila pro ČSSR v platnost dne 26.2.1988.

¹¹⁷ Sdělení MZV č. 80/2001 Sb. m. s. Úmluva vstoupila v platnost dne 23. května 2001, kdy se stala platnou rovněž i pro ČR.

¹¹⁸ Sdělení MZV č. 18/2006 Sb. m. s. Úmluva vstoupila pro ČR v platnost dne 26. 1. 2006.

do veřejných prostor nebo proti veřejným prostorám, na území státu nebo vládního zařízení, do systému veřejné dopravy nebo zařízení infrastruktury: (a) s úmyslem způsobit smrt nebo vážné zranění, nebo (b) s úmyslem způsobit rozsáhlé škody na příslušném místě, zařízení nebo systému, kde takové škody mají za následek či je pravděpodobné, že by měly za následek značné ekonomické ztráty.“. Trestný je i pokus, spolupachatelství, účastenství či jiná forma přispění k trestnému činu. Trestného činu dle Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu se pak dopustí osoba, jež „jakýmkoliv prostředky, přímo nebo nepřímo, protiprávně a úmyslně poskytne nebo shromažďuje finanční prostředky se záměrem, aby byly použity, nebo s vědomím, že mají být použity, ať už plně nebo zčásti, za účelem uskutečnění: (a) činu, který představuje trestný čin spadající do rozsahu jedné ze smluv uvedených v příloze a definovaný v takové smlouvě; nebo (b) jakéhokoliv jiného činu, jehož provedením je zamýšleno způsobit smrt nebo vážné tělesné zranění civilní osobě nebo jakékoliv jiné osobě nehrající aktivní úlohu v nepřátelských akcích za situace ozbrojeného konfliktu, je-li účelem takového činu, ať už v důsledku jeho povahy nebo kontextu, zastrašit obyvatelstvo nebo přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby uskutečnila nebo se zdržela uskutečnění jakéhokoliv činu“.

I zde nastává trestnost rovněž u pokusu, spolupachatelství, účastenství či jiné formy přispění. Přestože obě úmluvy opakovaně zmiňují naléhavou potřebu chránit před terorismem, mohlo by se zdát, že ani jedna explicitně neobsahuje jakoukoliv jeho definici. Opak je ale pravdou. Článek 2 odstavec první písm. b) Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu totiž vymezuje „jakýkoliv jiný čin, jehož provedením je zamýšleno způsobit smrt nebo vážné tělesné zranění civilní osobě nebo jakékoliv jiné osobě nehrající aktivní úlohu v nepřátelských akcích za situace ozbrojeného konfliktu, je-li účelem takového činu, ať už v důsledku jeho povahy nebo kontextu, zastrašit obyvatelstvo nebo přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby uskutečnila nebo se zdržela uskutečnění jakéhokoliv činu“ a jedná se právě o vymezení terorismu. Tato první moderní a všeobecně akceptovaná definice terorismu vymezuje několik jeho základních prvků: a) jedná se o násilný čin namířený proti životu a zdraví civilních osob, nepřímým objektem pak může být i vláda či mezinárodní organizace, b) za teroristický akt nelze kvalifikovat legální způsob boje v rámci ozbrojeného konfliktu, c) účelem terorismu je zejména vyvolat strach u obyvatelstva, dále může být sledován i určitý politický cíl.¹¹⁹

---

¹¹⁹ ŠTURMA, Pavel, NOVÁKOVÁ, Jana, BÍLKOVÁ, Veronika. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2003. s. 25.

Vedle výše zmíněných úmluv je třeba uvést i další dokumenty přijaté Organizací spojených národů, a to společný postoj 2001/154/SZBP přijatý na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1333(2000) týkající se zmražení finančních prostředků Usámy bin Ládina a osob a subjektů s ním spojených a po teroristických útocích z 11. září 2001 přijatou rezoluci Rady bezpečnosti OSN 1373 (2001) ze dne 28. září 2001, v níž byla stanovena strategie pro boj proti terorismu, zejména pak pro boj proti financování terorismu.¹²⁰

3.2. Boj proti terorismu a Evropská unie

První z řady směrnic či rámcových rozhodnutí EU zaměřených na problematiku terorismu bylo Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu (2002/475/SVV), (dále jen „Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu“) přijaté v období po teroristických útocích v New Yorku a Washingtonu D. C., pro které byla hrozba terorismu velice aktuální.¹²¹

Důvodů přijetí Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu, jež jsou uvedené v preambuli tohoto rámcového rozhodnutí, je celá řada. V první řadě to bylo z důvodu, že terorismus představuje jedno z nejzávažnějších porušení zásad, na kterých se zakládá Evropská unie. Dalšími důvody byla dříve přijatá opatření či mezinárodní úmluvy, potřeba stanovení jednotné definice, soudní příslušnosti a ochrany obětí.

Teroristický trestný čin je definován v článku 1 Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu jako *„úmyslná jednání uvedená níže v písmenech a) až i), vymezená ve vnitrostátních právních předpisech jako trestné činy, které mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s cílem*

- závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nebo*
- protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo*

---

¹²⁰ Společný postoj Rady ze dne 27. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (2001/931/SZBP).

¹²¹ Přijetí Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu však předcházela řada jiných počinů, které byly „pohotovější“ reakcí na teroristické útoky z 11. září 2001. Již 21. září 2001, tedy jen 10 dní po útocích, prohlásila Evropská rada na svém mimořádném zasedání, že boj proti terorismu bude prioritním cílem Evropské unie (a že se jedná o skutečnou výzvu pro svět a pro Evropu). V průběhu září a října roku 2001 pak došlo k mnoha významným krokům ze strany OSN.

— *závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace:*

- a) útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti;*
- b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka;*
- c) únos nebo braní rukojmí;*
- d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;*
- e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;*
- f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo chemických, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní;*
- g) vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;*
- h) narušení nebo přerušování dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;*
- i) výhrůžky spácháním některého jednání uvedeného v písmenech a) až h)“.*

Rámcová úmluva obsahuje závazek členských států přijmout nezbytná opatření, aby byla za teroristické činy považována definovaná jednání, to však bez dotčení základních práv a právních zásad zakotvených v čl. 6 *Smlouvy o Evropské unii*. Dále jsou vymezeny trestné činy spojené s terorismem, institut návodu, pomoci a pokusu, sankce, příslušnost, pomoc obětem a další.

V roce 2008 vstoupilo v platnost Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2008/919/SVV ze dne 28. listopadu 2008, kterým se mění rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV o boji proti terorismu. Nejvýznamnější změnou bylo rozšíření původního výčtu trestných činů spojených s teroristickými činnostmi, uvedenými v článku 3 tohoto rámcového rozhodnutí, o a) veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestnéhočinu; b) nábor teroristů; c) výcvik teroristů.¹²² Neméně významný pak byl článek

---

¹²² Dalšími trestnými činy spojenými s teroristickými činnostmi, již obsaženými v původním znění článku 3, pak jsou d) krádež s přitěžujícími okolnostmi s cílem spáchat některý z trestných činů uvedených

2 stanovující limity uplatnění rámcového rozhodnutí, kdy tímto „nelze od členských států vyžadovat, aby přijímaly opatření v rozporu se základními zásadami vztahujícími se ke svobodě projevu, zejména ke svobodě tisku a svobodě projevu v jiných sdělovacích prostředcích, které vyplývají z ústavních tradic, nebo s pravidly určujícími práva a povinnosti tisku a jiných sdělovacích prostředků a procesní záruky pro ně, pokud se tato pravidla vztahují k určení nebo omezení odpovědnosti.“.

O další změny se zasadila Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV, (dále jen „Směrnice o boji proti terorismu“) jež nahradila úpravu předchozích rámcových rozhodnutí. V praxi se jednalo o jejich sjednocení a doplnění. Nejzásadnější změnou bylo nové vymezení trestných činů spojených s teroristickými činnostmi, kdy došlo nejen k vyčlenění některých původních skutkových podstat do samostatných článků,¹²³ ale rovněž i k jejich rozšíření o další. Nově se tedy setkáme s trestnými činy postoupení výcviku k terorismu, vycestování za účelem terorismu, organizace nebo jiné usnadnění vycestování za účelem terorismu a financování terorismu:

„Článek 8 Podstoupení výcviku k terorismu

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného přijetí návodu k výrobě nebo použití výbušnin, palných nebo jiných zbraní nebo škodlivých

---

v čl. 1 odst. 1; e) vydírání s cílem spáchat některý z trestných činů uvedených v čl. 1 odst. 1; f) padělání veřejných listin s cílem spáchat některý z trestných činů uvedených v čl. 1 odst. 1 písm. a) až h) a čl. 2 odst. 2 písm. b).

¹²³ První tři písmena článku 3 ve znění druhého rámcového rozhodnutí, tedy a) veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, b) nábor teroristů, c) výcvik teroristů, tak byla nově vymezena v rámci článků 5 až 7 hlavy III Trestné činy spojené s teroristickými činnostmi:

„Článek 5 Veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného šíření či jiného úmyslného zpřístupňování jakýmkoliv prostředky, ať už on-line či off-line, sdělení veřejnosti, jehož záměrem je podnítit spáchání některého z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i), a, pokud takové jednání přímo či nepřímo, například formou glorifikace teroristických činů, obhajuje páchaní teroristických trestných činů, a vyvolává nebezpečí, že jeden či více takových trestných činů může být spáchán.

Článek 6 Nábor teroristů

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného získávání jiné osoby ke spáchání nebo přispění ke spáchání některého z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i) nebo v článku 4.

Článek 7 Poskytování výcviku k terorismu

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného poskytování návodu k výrobě nebo použití výbušnin, palných nebo jiných zbraní nebo škodlivých či nebezpečných látek, nebo k jiným specifickým metodám či technikám za účelem spáchání některého z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i) nebo za účelem přispění ke spáchání některého z těchto činů, s vědomím, že poskytované dovednosti jsou určeny k použití za tímto účelem.“

či nebezpečných látek nebo k jiným specifickým metodám či technikám za účelem spáchání některého z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) až i) nebo za účelem přispění ke spáchání některého z těchto činů.

Článek 9 Vycestování za účelem terorismu

1. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby zajistil trestnost úmyslného vycestování do jiné země, než je daný členský stát, za účelem spáchání teroristického trestného činu podle článku 3 nebo přispění k jeho spáchání, za účelem účasti na činnosti teroristické skupiny podle článku 4 s vědomím, že taková účast přispěje k trestné činnosti této skupiny, nebo za účelem poskytnutí či podstoupení výcviku k terorismu podle článků 7 a 8.

2. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby zajistil trestnost těchto úmyslných jednání: a) přicestování do daného členského státu za účelem spáchání teroristického trestného činu podle článku 3 nebo přispění k jeho spáchání, za účelem účasti na činnosti teroristické skupiny podle článku 4 s vědomím, že taková účast přispěje k trestné činnosti této skupiny, nebo za účelem poskytnutí či podstoupení výcviku k terorismu podle článků 7 a 8; nebo b) přípravné činnosti prováděné osobou, jež přicestovala do daného členského státu s úmyslem spáchat teroristický trestný čin podle článku 3 nebo s úmyslem přispět k jeho spáchání.

Článek 10 Organizace nebo jiné usnadnění vycestování za účelem terorismu

Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslné organizace nebo jiného usnadnění umožňujících osobě vycestovat za účelem terorismu ve smyslu čl. 9 odst. 1 a v čl. 9 odst. 2 písm. a), a to s vědomím, že tato pomoc je poskytovaná k uvedenému účelu.

Článek 11 Financování terorismu

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily trestnost úmyslného poskytování nebo shromažďování finančních prostředků, jakýmkoliv způsobem, přímo nebo nepřímo, se záměrem nebo s vědomím, že budou zcela nebo zčásti použity ke spáchání některého z trestných činů uvedených v člancích 3 až 10 nebo k přispění k jeho spáchání.

2. Pokud se financování terorismu podle odstavce 1 tohoto článku týká některého z trestných činů uvedených v člancích 3, 4 a 9, není nezbytné, aby dotčené finanční prostředky byly ke spáchání kteréhokoliv z těchto trestných činů nebo k přispění k jeho spáchání skutečně použity, ať již zcela nebo zčásti, ani není nezbytné, aby bylo pachateli známo, pro jaký konkrétní trestný čin nebo činy mají být tyto finanční prostředky použity.“

Vedle výše uvedených změn také došlo mimo jiné ke změnám terminologie,¹²⁴ k zavedení vyšetřovacích opatření, konfiskace a opatření proti veřejně podněcujícímu on-line obsahu či k důrazu na ochranu obětí terorismu. Hlava V Ustanovení o ochraně, podpoře a právech obětí terorismu tak nově zvlášť vymezuje ustanovení o zajištění pomoci a podpory obětem terorismu např. prostřednictvím služeb podpory,^{125, 126} o ochraně obětí terorismu a jejich rodinných příslušníků, dle kterého musí být věnována zvláštní pozornost riziku zastrašování a odvety a potřebě chránit důstojnost a fyzickou integritu obětí,¹²⁷ a o právech obětí terorismu s bydlištěm v jiném členském státě, než je stát, v němž byl teroristický čin spáchán.^{128, 129}

Důvody přijetí Směrnice o boji proti terorismu vyčteme z jednotlivých ustanovení její preambule. Nové skutkové podstaty tak zejm. odráží fenomén zahraničních teroristických bojovníků a nárůst a rozvoj hrozby terorismu uvedený v bodu 4 preambule Směrnice proti terorismu.¹³⁰ Následující body se pak věnují jednotlivým aspektům, tedy např. nutnosti kriminalizace vycestování za účelem terorismu pro zastavení přílivu zahraničních teroristických bojovníků,¹³¹ a opomenuta není ani problematika internetu a odstraňování on-line obsahů představujících veřejné podněcování ke spáchání trestného činu.¹³² Druhá polovina preambule se pak věnuje pomoci obětem a otázkám spolupráce.

---

¹²⁴ Např. „sankce“ ukládané za trestné činy (ve vztahu k fyzickým osobám) byly nově označeny jako „tresty ukládané fyzickým osobám“, „zvláštní okolnosti“ pak nově (přesněji) jako „polehčující okolnosti“ atp.

¹²⁵ Viz článek 24 Směrnice o boji proti terorismu nazvaný Pomoc a podpora obětem terorismu.

¹²⁶ Služby podpory zahrnují zejm. a) emocionální a psychologickou podporu, podporu a poradenství v případě traumatu; b) poskytování poradenství a informací o veškerých příslušných právních, praktických nebo finančních záležitostech, včetně usnadnění výkonu práva obětí terorismu na přístup k informacím, jak je stanoveno v článku 26; c) pomoc při uplatňování nároků na odškodnění obětí terorismu, které stanoví vnitrostátní právo dotčeného členského státu – viz. odst. 3 čl. 24 Směrnice o boji proti terorismu.

¹²⁷ Viz článek 25 (tamtéž) nazvaný Ochrana obětí terorismu.

¹²⁸ Viz článek 26 (tamtéž) nazvaný Práva obětí terorismu s bydlištěm v jiném členském státě.

¹²⁹ Členské státy mají podle tohoto ustanovení zajistit, aby měly oběti terorismu přístup k informacím o svých právech, dostupných službách podpory a programech odškodnění v členském státě, v němž byl daný teroristický trestný čin spáchán, a stejně tak aby měly přístup k pomoci a službám podpory na území členského státu, kde mají bydliště.

¹³⁰ Bod 4 preambule Směrnice o boji proti terorismu: „V posledních letech došlo k nárůstu a prudkému rozvoji hrozby terorismu. Jedinci označovaní jako „zahraniční terorističtí bojovníci“ cestují do zahraničí za účelem terorismu. Vracející se zahraniční terorističtí bojovníci představují zvýšenou bezpečnostní hrozbu pro všechny členské státy. Zahraniční terorističtí bojovníci byli spojeni i s nedávnými útoky a plánovanými útoky v několika členských státech. Kromě toho Unie a její členské státy čelí zvýšené hrozbě ze strany jednotlivců inspirovaných nebo řízených zahraničními teroristickými skupinami, kteří ale zůstávají v Evropě.“

¹³¹ Viz bod 12 preambule (tamtéž).

¹³² Viz body 22 a 23 preambule (tamtéž).

4. Terorismus v legislativě České republiky

Kriminalizace terorismu v rámci českých zákonů jde ruku v ruce s Rámcovým rozhodnutím o boji proti terorismu, jeho později změněnou verzí a Směrnicí o boji proti terorismu. Jednotlivé novely, kterými byly nejprve trestní zákon a následně trestní zákoník postupně doplňovány o teroristické skutky a související ustanovení, totiž představovaly ve většině případů naplnění závazků plynoucích z členství České republiky v EU.

Za první úpravu týkající se terorismu v české legislativě lze považovat ustanovení § 95 zákona č. 140/1969 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákon“) nazvané Teroristický útok. Původní znění¹³³ trestního zákona však dlouho toto ustanovení neobsahovalo a stejně tak ani předchozí právní úprava, tedy zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Nahrazení trestního zákona zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) účinným od 1. 1. 2010, přineslo pro ustanovení trestného činu teroristického útoku, nově obsaženého v § 311, jen dílčí změny, stejně jako dvě následující novely. Naopak velmi zásadní změnu přinesla novela trestního zákoníku upravená zákonem č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Novela se promítla nejen ve znění ustanovení § 311, ale objevila se i mnohá úplně nová ustanovení či definice, jako např. vymezení pojmu teroristický trestný čin. Poslední novela, zavedená zákonem č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony účinná od 1. 2. 2019, se odrazila zejména ve znění samotného trestného činu teroristického útoku.

4.1. Teroristický útok poprvé v českém právním řádu

Na základě Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu byl vůbec poprvé do českého právního řádu, konkrétně tedy do trestního zákona, zákonem č. 537/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, [...],¹³⁴ inkorporován trestný čin teroristického útoku. Vymezen byl v § 95.

---

¹³³ Původním zněním míním znění před novelou, která úpravu teroristického útoku zavedla, tedy před zákonem č. 537/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, [...] – viz poznámka níže.

¹³⁴ Zákon č. 537/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb.,

4.1.1. Znění § 95 a základní znaky skutkové podstaty

Se zněním § 95 se seznámíme v rámci následující podkapitoly.

Objektem trestného činu teroristického útoku jsou zejména ústavní zřízení a obranyschopnost republiky, dále základní politická, hospodářská nebo sociální struktura republiky a život a zdraví. Ochrana podle tohoto ustanovení je však poskytována nejen českému státu, ale i mezinárodním organizacím a cizím státům.

Objektivní stránku trestného činu teroristického útoku tvoří dvě základní skutkové podstaty. První z nich odpovídá prvnímu odstavci § 95 trestního zákona a zahrnuje velkou škálu jednání, která jsou taxativně uvedena pod písmeny a) až g). Obecně je pro uvedená jednání charakteristickým znakem násilí, ať již způsobující smrt, vážnou tělesnou újmu, vážné škody na majetku, a to soukromém i veřejném, na systému veřejné dopravy, systémech informačních či telekomunikačních, součástech infrastruktury či životním prostředí. Násilí spočívá v použití fyzické síly proti osobě nebo věci a jeho cílem je překonání kladeného odporu, vynucení určitého jednání nebo přiměnění k určitému rozhodnutí. Násilí může být uskutečněno v rámci jedné násilné akce nebo může jít i o vícero takových akcí, kdy pro naplnění objektivní stránky postačuje účast pouze na jedné z nich, je-li si pachatel vědom skutečnosti, že akce, jíž se účastní, je součástí většího počtu násilných akcí.¹³⁵

Konkrétně první skutková podstata uvádí následující jednání, kdy pachatel: a) provede útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví; b) zmocní se rukojmí nebo provede únos; c) zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné zařízení, dopravní nebo telekomunikační systém, včetně informačního systému, pevnou plošinu na pevninské mělčině, energetické, vodárenské, zdravotnické nebo jiné důležité zařízení, veřejné prostranství nebo majetek s cílem ohrozit tím lidské životy, bezpečnost uvedeného zařízení, systému nebo prostranství anebo vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu; d) naruší nebo přeruší dodávku vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje s cílem ohrozit tím lidské životy nebo vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu; e) zmocní se letadla, lodi nebo jiného prostředku osobní či nákladní dopravy nebo nad ním vykonává kontrolu, anebo zničí nebo

---

o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁵ V tomto případě je pak násilnou akcí použití násilí či bezprostřední vyhrožování násilím vícero osobami.

vážně poškodí navigační zařízení nebo ve větším rozsahu zasahuje do jeho provozu nebo sdělí důležitou nepravdivou informaci, čímž ohrozí život nebo zdraví lidí, bezpečnost takového dopravního prostředku anebo vydá majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu; f) nedovoleně vyrobí nebo jinak získá, přechovává, dováží, přepravuje, vyváží či jinak dodává nebo užije výbušninu, jadernou, biologickou, chemickou nebo jinou hromadně účinnou zbraň, anebo provádí nedovolený výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo výbušniny zakázané zákonem nebo mezinárodní smlouvou; g) vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění.

Druhá základní skutková podstata, uvedená ve druhém odstavci § 95 trestního zákona, kriminalizuje jednání spočívající ve vyhrožování některým z jednání popsaných v první základní skutkové podstatě, nebo ve finanční, materiální či jiné podpoře takového jednání.

Pachatel trestného činu teroristického útoku není nijak specifikován, může jím být kdokoliv.

Jak plyne z prvního odstavce § 95 trestního zákona, pro naplnění subjektivní stránky nepostačí nedbalost, naopak je vyžadován úmysl, a to úmysl směřující k poškození ústavního zřízení nebo obranyschopnosti republiky, úmysl narušit nebo zničit základní strukturu republiky¹³⁶ nebo mezinárodní organizace, či úmysl zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný státní orgán nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla. Subjektivní stránka zahrnuje i speciální pohnutku „závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo,“ tedy vyvolat obavy či strach u velké skupiny osob.

Trestný čin teroru definovaný v § 93 trestního zákona je subsidiární k trestnému činu teroristického útoku,¹³⁷ stejně tak je subsidiárním i trestný čin rozvracení republiky podle § 92. Vlastizrada (§ 91 trestního zákona) je speciálním případem teroristického činu, jednočinný souběh s trestným činem teroristického útoku je tedy vyloučen. Trestný

---

¹³⁶ Ať již strukturu politickou, hospodářskou nebo sociální.

¹³⁷ Usmrcení v úmyslu poškodit ústavní zřízení ČR tak nemusí vždy být teroristickým útokem podle § 95 trestního zákona.

čin teroristického útoku je ve vztahu speciality vůči trestným činům obecně nebezpečným, jako např. trestným činům chránícím život, zdraví a osobní svobodu nebo trestnému činu obecného ohrožení.¹³⁸

4.1.2. Srovnání s Rámcovým rozhodnutím o boji proti terorismu

Ve třetí kapitole jsme se seznámili se zněním teroristického trestného činu vymezeného v rámci Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu. Jelikož se mi zdá zajímavé porovnat, do jaké míry se český zákonodárce řídil zněním směřujícím z Evropské unie, uvádím zde ustanovení § 95 trestního zákona o teroristickém útoku právě vedle odpovídajícího ustanovení Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu.¹³⁹

---

¹³⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2005, s. 448–451.

¹³⁹ Obě verze tak uvádím vedle sebe ve sloupcích se shodným barevným či tučným vyznačením stejných či podobných částí.

„§ 95 Teroristický útok¹⁴⁰“

(1) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný státní orgán nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla,

- a) provede **útok ohrožující život** nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo **těžkou újmu na zdraví**,
- b) **zmocní se rukojmí** nebo provede **únos**,

¹⁴⁰ § 95 trestního zákona ve znění po novele zákona č. 537/2004 Sb.

„Článek 1 Teroristické trestné činy a základní práva a zásady¹⁴¹“

1. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby byla za teroristické trestné činy považována **úmyslná jednání** uvedená níže v písmenech a) až i), vymezená ve vnitrostátních právních předpisech jako trestné činy, které mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně **poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci**, byla-li spáchána s cílem

- **závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo**, nebo
- **protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela**, nebo
- **závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace:**

- a) **útoky ohrožující lidský život** s možným následkem smrti;
- b) **útoky ohrožující tělesnou integritu člověka;**
- c) **únos nebo braní rukojmí;**

¹⁴¹ Článek 1 Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu.

- c) **zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné zařízení, dopravní nebo telekomunikační systém, včetně informačního systému, pevnou plošinu na pevninské mělčině, energetické, vodárenské, zdravotnické nebo jiné důležité zařízení, veřejné prostranství nebo majetek s cílem ohrozit tím lidské životy, bezpečnost uvedeného zařízení, systému nebo prostranství anebo vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,**
- d) **naruší nebo přeruší dodávku vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje s cílem ohrozit tím lidské životy nebo vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,**
- e) **zmocní se letadla, lodi nebo jiného prostředku osobní či nákladní dopravy nebo nad ním vykonává kontrolu, anebo zničí nebo vážně poškodí navigační zařízení nebo ve větším rozsahu zasahuje do jeho provozu nebo sdělí důležitou nepravdivou informaci, čímž ohrozí život nebo zdraví lidí, bezpečnost takového dopravního prostředku anebo vydá majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,**
- d) **způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;**
- h) **narušení nebo přerušení dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;**
- e) **zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;**

- f) *nedovoleně vyrobí nebo jinak získá, přechovává, dováží, přepravuje, vyváží či jinak dodává nebo užije výbušninu, jadernou, biologickou, chemickou nebo jinou hromadně účinnou zbraň, anebo provádí nedovolený výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo výbušniny zakázané zákonem nebo mezinárodní smlouvou, nebo*
- g) *vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění,
bude potrestán ...*
- (2) *Stejně bude potrestán,*
kdo
- a) *jednáním uvedeným v odstavci 1 vyhrožuje, nebo*
- b) *kdo takové jednání finančně, materiálně nebo jinak podporuje.*“
- f) *výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo chemických, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní;*
- g) *vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;*
- i) *výhrůžky spácháním některého jednání uvedeného v písmenech a) až h).“*

Při porovnávání článku 1 Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu a § 95 trestního zákona dojdeme k závěru, že obsahově jsou odpovídající si části obou ustanovení téměř totožné a platí to rovněž i o formulaci mnohých z uvedené škály kriminalizovaných jednání.

Pokud jde o přeci jen přítomné drobné rozdíly, český zákonodárce zvolil pro většinu z jednotlivých písmen předmětného ustanovení obsáhlejší dikci, díky čemuž může být kriminalizované jednání lépe rozeznáno nebo je ustanovením chráněno více zájmů.¹⁴² Jindy širší popis nechává prostor pro pozdější upřesnění aplikací v konkrétních případech.¹⁴³

4.2. Teroristický útok v trestním zákoníku

Úprava teroristického útoku v rámci § 95 trestního zákona se od účinnosti trestního zákoníku, tj. od 1. 1. 2010, nachází v hlavě v IX nazvané Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci, a to konkrétně v ustanovení § 311 trestního zákoníku.¹⁴⁴

4.2.1. První znění § 311

Co se týče znění trestného činu teroristického útoku, nepřináší zprvu¹⁴⁵ trestní zákoník žádné podstatné změny.¹⁴⁶ Za zmínku však stojí odstavec 2, písm. b) daného ustanovení, kdy jsou dle znění trestního zákona stejně jako jednání uvedená v odstavci 1 postihována i jednání toho, kdo takové jednání¹⁴⁷ finančně, materiálně nebo jinak podporuje, přičemž trestní zákoník obsahuje širší vymezení a nekriminalizuje pouze podporu onoho jednání, nýbrž přímo i podporujícího teroristu či člena teroristické skupiny.

---

¹⁴² Např. v písmenech g) obou srovnávaných úprav jsou v rámci Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu chráněny lidské životy, trestní zákon však chrání nejen lidský život, ale i zdraví a majetek (srov. dikci „*důsledkem je ohrožení lidských životů*“ vs. „*vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu*“).

¹⁴³ Např. v písmenech f) obou srovnávaných úprav se v Rámcovém rozhodnutí o boji proti terorismu v případě vývoje a výzkumu jedná o taxativní výčet („*výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní*“), zatímco v trestním zákoně o demonstrativní („*výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku [...]*“).

¹⁴⁴ Ustanovení § 95 trestního zákona bylo vymezeno v hlavě první (zvláštní části) nazvané Trestné činy proti republice, cizímu státu nebo mezinárodní organizaci.

¹⁴⁵ Zásadnější změny v rámci trestného činu teroristického útoku zavádějí až pozdější novely trestního zákoníku (viz dále).

¹⁴⁶ Základní znaky skutkové podstaty tak jsou téměř shodné, k jejich mírným změnám, zejména co do objektivní stránky trestného činu teroristického útoku, dochází v intencích jednotlivých úprav a novel.

¹⁴⁷ Tedy jednání uvedená v § 311 odst. 1 trestního zákoníku.

S účinností trestního zákoníku se dále také zvyšuje sazba za jednání podmiňující použití vyšší trestní sazby: místo odnětí svobody na deset až patnáct let¹⁴⁸ hrozí při uvedených okolnostech dvanáct až dvacet let vězení.

První novela dopadající i na úpravu § 311¹⁴⁹ trestního zákoníku rozšířila druhou základní skutkovou podstatu i na pachatele, který k jednání uvedenému v první základní skutkové podstatě, tedy v odstavci 1, veřejně podněcuje.

Druhá novela¹⁵⁰ přinesla rovněž pouze drobné změny, a to pozměnění jednání uvedeného v odst. 1 písm. e), kdy bylo nově zahrnuto i zmocnění se pevné plošiny na pevninské mělčině, rozšíření podporování uvedeného v odstavci 2 tak, že bude potrestán i pachatel podporující nejen teroristickou skupinu jako celek, ale i pouze jejího člena, a rozšíření okolností podmiňujících použití vyšší sazby v souvislosti s organizovanou skupinou i na jednání uvedená ve druhé základní skutkové podstatě.

4.2.2. „Protiteroristická“ novela

Třetí z řady novel upravujících znění § 311 trestního zákoníku, zákon č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony,¹⁵¹ přinesla mnoho významných změn. Stejně tak jako vůbec první zavedení kriminalizace trestného činu teroristického útoku v českém právním řádu, byla i tato novela poznamenána závazky plynoucími z členství České republiky v Evropské unii.¹⁵² Důvodová zpráva nicméně uvádí i jiné požadavky stojící za přijetím předmětného zákona, konkrétně se jednalo o závazky ČR vůči Finančnímu akčnímu

---

¹⁴⁸ Vedle trestu odnětí svobody může být pachatel v obou případech potrestán též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem.

¹⁴⁹ Touto první novelou byl zákon č. 330/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, jenž nabyl účinnosti dne 14. 11. 2011 a § 311 pak zůstal nezměněn až do 31. 8. 2015 (včetně).

¹⁵⁰ Touto novelou byl zákon č. 165/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, jenž byl v účinnosti od 1. 9. 2015; úprava se nezměnila až do 31. 1. 2017 (včetně).

¹⁵¹ Zákon nabyl účinnosti ke dni 1. 2. 2017.

¹⁵² Směrnice o boji proti terorismu sice byla přijata až dne 15. 3. 2017, tedy půldruhého měsíce po účinnosti české novely, ale nápadné obsahové shody obou dokumentů lze vyložit jediné tak, že český zákonodárce postupoval v souladu s chystanými změnami a děním na půdě EU. Jak plyne z důvodové zprávy, v době před přijetím zákona byla jednání o návrhu Směrnice o boji proti terorismu již ukončena. Ačkoliv panovala obecná shoda o tom, že by bylo vhodné počkat na přijetí této směrnice, s ohledem na další závazky a lhůty stanovené České republice (ze strany Finančního akčního výboru a Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu) to nebylo možné. Dosavadní návrh směrnice proto byl zohledněn tak, aby nebylo nezbytné přijatou úpravu opětovně novelizovat. – viz Důvodová zpráva k zákonu č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

výboru¹⁵³ a Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu spočívající v trestněprávním postihu jednání spočívajících ve financování a jiné podpoře terorismu.¹⁵⁴ Jelikož bylo primárním cílem přijaté novely zefektivnění boje proti terorismu, bývá označována jako novela „protiteroristická“.

Změny, k nimž na základě přijaté novely došlo, lze rozdělit do tří kategorií.¹⁵⁵ V první řadě byl upraven § 129 trestního zákoníku a spolu s ním definice organizované zločinecké skupiny a zároveň byl zakotven nový § 129a upravující novou definici teroristické skupiny a teroristických trestných činů. Za druhé byl pozměněn samotný § 311 trestního zákoníku a třetí kategorie změn spočívá v přijetí nových ustanovení § 312a až § 312f, kterými byly zavedeny nové trestné činy, nový typ účinné lítosti a beztrestnost policejního agenta.¹⁵⁶

4.2.2.1. Organizovaná zločinecká skupina, teroristická skupina, teroristický trestný čin

První kategorie změn se promítla ve znění § 129 trestního zákoníku a přišla s novým § 129a.

Ustanovení § 129 definující organizovanou zločineckou skupinu bylo precizováno tak, že tuto skupinu již nově netvoří „*společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, [...]*“, nýbrž „*společenství nejméně tří trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, [...]*“.

Zcela nově byl zakotven § 129a s nadpisem Teroristická skupina, jímž byla do trestního zákoníku zavedena nejen definice teroristické skupiny, ale rovněž i legislativní zkratka „teroristický trestný čin“. Teroristická skupina je definována jako „*společenství nejméně tří trestně odpovědných osob, které má trvalejší charakter, je v něm provedena dělba činností mezi jeho jednotlivé členy, jeho činnost se vyznačuje plánovitostí a koordinovaností a je zaměřené na páchaní trestného činu vlastizrady spáchané formou teroristického útoku nebo teroru (§ 309), trestného činu teroristického útoku (§ 311) nebo trestného činu teroru (§ 312) (dále jen „teroristický trestný čin“)*“.

---

¹⁵³ Finanční akční výbor (The Financial Action Task Force) je mezinárodní mezivládní organizací.

¹⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁵⁵ Rozdělení do kategorií je čistě pro účely této práce, nejedná se o dělení zavedené doktrínou.

¹⁵⁶ Mimo tři uvedené kategorie změn došlo rovněž ke dvěma změnám v procesních souvislostech a k doplnění § 7 trestního zákoníku a odpovídajícího ustanovení zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, o nové trestné činy. – viz JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, s. 40.

V definici teroristické skupiny lze spatřit podobnosti s definicemi terorismu jako takového, s nimiž jsme se seznámili v první části této práce, zejména pokud jde o skupinovitost (jedná se o teroristickou skupinu a tou je společenství nejméně tří trestně odpovědných osob), životnost (tj. trvalejší charakter), hierarchizace a s ní spojená dělba činností, plánovitost a koordinovanost. Již samotné zařazení v rámci trestního zákoníku, tedy ihned po ustanovení § 129 definujícím organizovanou zločineckou skupinu, napovídá, že tak zákonodárce učinil záměrně – teroristická skupina je zvláštním případem organizované zločinecké skupiny. Jednotlivé znaky obou skupin se však liší: teroristická skupina nemusí splňovat takový stupeň organizovanosti jako organizovaná zločinecká skupina a na rozdíl od této může být složena i z pachatele či pachatelů a účastníků, čímž se řadí mezi kvalifikované případy spolupachatelství. K trestnosti je však zapotřebí naplnění požadavku „trvalejšího charakteru“ skupiny. Pokud jde o definici teroristické skupiny jako takovou, je dle Jelínka příliš složitá a vhodnější by bývalo bylo inspirovat se např. slovenskou úpravou, která vychází víceméně doslovně z Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu. Dle slovenského trestního zákona se teroristickou skupinou rozumí strukturovaná skupina nejméně tří osob, která existuje po dobu určitého časového období za účelem spáchání trestného činu teroru anebo trestného činu terorismu.¹⁵⁷

V rámci definice teroristické skupiny je uveden výčet trestných činů, jež jsou souhrnně označeny za „teroristické trestné činy“. Tímto byla zavedena legislativní zkratka a za teroristický trestný čin považujeme trestný čin vlastizrady (§ 309 trestního zákoníku) spáchaný formou teroristického útoku či teroru, teroristický útok (§ 311) a teror (§ 312).^{158, 159}

4.2.2.2. Nové znění § 311

Druhá kategorie změn se odrazila ve znění § 311 trestního zákoníku, kde bylo upraveno a rozšířeno jednání popsané pod písmenem f) v odstavci prvním postihující nedovolenou výrobu, získání, přechovávání, dovoz, přepravu, vývoz či jiný dovoz nebo užití výbušniny, jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně anebo výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo

---

¹⁵⁷ JELÍNEK, Jiří. *České trestní právo a zahraniční bojovníci – nové výzvy mezinárodního terorismu*. In *Kriminalistika* 3/2017. s. 182–183.

¹⁵⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Op. cit.* s. 32–33.

¹⁵⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník, edice velké komentáře*. 2. vydání, Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2012. Beck-online. [online] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>.

výbušniny zakázané zákonem nebo mezinárodní smlouvou, a to tak, že byla vypuštěna část ustanovení a zároveň nově zakotvena výroba, získání, přechovávání, dovoz, přeprava, vývoz či jiný dovoz nebo užití jaderného materiálu a bojového prostředku nebo materiálu obdobné povahy. Písmeno f) odstavce 1 tak nově kriminalizuje výrobu, získání, přechovávání, dovoz, přepravu, vývoz či jiný dovoz nebo užití výbušniny, jaderného materiálu, jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně, bojového prostředku nebo materiálu obdobné povahy anebo výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo výbušniny.

Výraznou změnou § 311 bylo vypuštění odstavce 2, a to z prostého důvodu zahrnutí vyhrožování, veřejného podněcování nebo finanční, materiální nebo jiné podpory jednání z první základní skutkové podstaty, teroristy, teroristické skupiny či jejího člena, původně se nacházejícími v odstavci 2, do nových ustanovení § 312d až §312f.¹⁶⁰

4.2.2.3. Nová ustanovení § 312a až § 312f

Třetí kategorie změn zahrnuje šest nových ustanovení přinášejících čtyři nové trestné činy, a to sice účast na teroristické skupině podle § 312a, financování terorismu podle § 312d, podpora a propagace terorismu podle § 312e a vyhrožování teroristickým trestným činem podle § 312f, dále nový typ účinné lítosti a beztrestnost policejního agenta.

Se zavedením ustanovení definujícího teroristickou skupinu byl po vzoru trestného činu účasti na organizované zločinecké skupině (§ 361) zaveden trestný čin účasti na teroristické skupině. Základní skutková podstata se rovněž v mnohém podobá¹⁶¹ a je stanovena následovně:

„§ 312a Účast na teroristické skupině

(1) Kdo založí teroristickou skupinu nebo kdo se činnosti teroristické skupiny účastní, bude potrestán odnětím svobody na tři až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.“

---

¹⁶⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník, edice velké komentáře*. 2. vydání, Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2012. Beck-online. [online] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>.

¹⁶¹ Zde pro srovnání znění odst. 1 § 361 Účast na organizované zločinecké skupině:
*„(1) Kdo založí organizovanou zločineckou skupinu,
kdo se činnosti organizované zločinecké skupiny účastní, nebo
kdo organizovanou zločineckou skupinu podporuje,
bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku.“*

Následující ustanovení (§ 312b trestního zákoníku) zavádí, opět po vzoru ustanovení o organizované zločinecké skupině, nový druh účinné lítosti vztahující se k trestnému činu účasti na teroristické skupině:

„§ 312b Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Kdo spáchá čin uvedený v § 312a, není trestný, učinil-li o teroristické skupině oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému tímto zákonem z jiného činu teroristické skupiny, než je uveden v § 312a, mohlo být ještě odstraněno. Voják může takové oznámení učinit i nadřizenému.“

Účinná lítost spočívá v beztrestnosti toho, kdo založí teroristickou skupinu nebo kdo se činnosti teroristické skupiny účastní, pokud tento v době, kdy ještě může být odstraněno nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z jiného činu teroristické skupiny, než je uveden v § 312a, učinil o teroristické skupině oznámení příslušné osobě. Pro aplikaci ustanovení o účinné lítosti dle § 312b se tedy vyžaduje splnění tří podmínek: oznamovatel musí být členem teroristické skupiny, oznámení musí být včasné a musí se týkat celé teroristické skupiny, tedy nikoliv pouze konkrétního trestného činu. Jsou-li tyto tři podmínky splněny, oznamovatel nemůže být stíhán pro trestný čin účasti na teroristické skupině. Nic však nebrání stíhání za trestný čin, který byl oznamovatelem, coby členem teroristické skupiny, spáchán.¹⁶²

Ustanovení § 312c zavádí, opět po vzoru úpravy týkající se organizované zločinecké skupiny a odpovídajícího paragrafu, institut beztrestnosti agenta účastníčího se činnosti teroristické skupiny. Agent je v odstavci prvním příslušného ustanovení definován jakožto „*policista plnící úkoly jako agent podle jiného právního předpisu*“ a jeho beztrestnost pro trestný čin účasti na teroristické skupině podle § 312a nastane v případě, „*jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané členy teroristické skupiny, ve spojení s teroristickou skupinou nebo ve prospěch teroristické skupiny anebo jejímu spáchání předejít*“. Odstavec 2 uvádí širokou škálu trestných činů, kdy rovněž trestnost agenta, který se účastní činnosti teroristické skupiny nebo takovou skupinu podporuje, nenastává. Odstavec 3 pak naopak specifikuje případy, kdy k beztrestnosti nedojde: „*Beztrestným se nestává agent, který teroristickou skupinu*

---

¹⁶² JELÍNEK, Jiří. *České trestní právo a zahraniční bojovníci – nové výzvy mezinárodního terorismu*. In *Kriminalistika* 3/2017. s. 187.

založil nebo zosnoval, anebo agent, který je vedoucím činitelem nebo představitelem teroristické skupiny.“

Druhým z nových trestných činů je financování terorismu podle § 312d. Původně bylo financování terorismu kriminalizováno v rámci odstavce 2 § 311, avšak s protiteroristickou novelou přichází nově v samostatném paragrafu a základní skutková podstata zní:

„§ 312d Financování terorismu

(1) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného finančně nebo materiálně podporuje teroristickou skupinu, jejího člena, teroristu nebo spáchání teroristického trestného činu, trestného činu podpory a propagace terorismu (§ 312e) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) anebo shromažďuje finanční prostředky nebo jiné věci v úmyslu, aby jich bylo takto užito, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.“

Kriminalizace financování terorismu náleží mezi opatření vedoucí k eliminaci terorismu a zejména s narůstající četností teroristických útoků v Evropě se zaměření na prostředky eliminující šíření a další projevy terorismu jeví jako klíčové.

Financování terorismu se řadí mezi zvláštní formy trestné součinnosti, kdy by jinak bylo naplněno ustanovení o pomoci k trestnému činu podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, avšak s ohledem na závazky plynoucí z EU či jiných mezinárodních organizací¹⁶³ a snahu o účinné a efektivní předcházení a omezení terorismu bylo financování terorismu zakotveno na úrovni samostatného trestného činu.¹⁶⁴

Základní skutková podstata obsahuje dvě jednání, která jsou trestným činem postihována; v první řadě jde o finanční či materiální podporu jako takovou, dále je kriminalizována i příprava takové podpory, tj. shromažďování finančních prostředků nebo jiných věcí.^{165, 166, 167}

---

¹⁶³ Připomeňme činnost a závazky ČR vůči Finančnímu akčnímu výboru a Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

¹⁶⁴ Aplikace § 312d tak má přednost před aplikací § 24 odst. 1 písm. c).

¹⁶⁵ Finanční podpora spočívá v poskytování finančních prostředků (tj. kromě peněz i jejich substitutů). Materiální podporou může být např. poskytování zbraní, dopravních prostředků či jiného vybavení, ubytování, stravování.

¹⁶⁶ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, s. 36–37.

¹⁶⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Dalším ustanovením obsahujícím nový trestný čin je ustanovení § 312e trestního zákoníku nazvaný podpora a propagace terorismu, skládající se hned ze tří základních skutkových podstat (odst. 1 až 3) a jedné kvalifikované (odst. 4). Odstavec 1 alinea první kriminalizuje veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, alinea druhá jeho schvalování. Obecně pak odstavec první obsahuje speciální formy podněcování k trestnému činu (§ 364) a schvalování trestného činu (365 odst. 1 a 2). Dále je ustanovením § 312e postihováno několik taxativně vymezených jednání, jež lze obecně charakterizovat jako propagace nebo podpora terorismu. Odstavec druhý kriminalizuje jednání přípravného a podpůrného charakteru a odstavec třetí případy vycestování za specifickými účely souvisejícími s terorismem.¹⁶⁸ Vymezení základních skutkových podstat je následující:

„§ 312e Podpora a propagace terorismu

(1) Kdo veřejně podněcuje ke spáchání teroristického trestného činu, nebo kdo veřejně schvaluje spáchaný teroristický trestný čin nebo pro něj veřejně vychvaluje jeho pachatele, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, bude potrestán,

a) kdo ke spáchání teroristického trestného činu nebo trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a) zjedná jiného,

b) kdo jinému poskytne informace nebo výcvik týkající se výroby nebo používání výbušnin, zbraní, nebezpečných látek anebo jiných obdobných metod nebo technik pro účely spáchání teroristického trestného činu,

c) kdo získá informace nebo si osvojí dovednosti týkající se výroby nebo používání výbušnin, zbraní, nebezpečných látek anebo jiných obdobných metod nebo technik za účelem spáchání teroristického trestného činu, nebo

d) kdo sám nebo prostřednictvím jiného za spáchání teroristického trestného činu poskytne nebo slíbí odměnu nebo odškodnění jinému nebo pro jiného anebo na takovou odměnu nebo odškodnění pořádá sbírku.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestána

---

¹⁶⁸ JELÍNEK, Jiří. *České trestní právo a zahraniční bojovníci – nové výzvy mezinárodního terorismu*. In *Kriminalistika* 3/2017. s. 185.

- a) *osoba, která je občanem České republiky, vycestuje-li do jiného státu, jehož není státním příslušníkem nebo v němž nemá povolen trvalý pobyt, za účelem spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) nebo trestného činu uvedeného v odstavci 2 písm. b) nebo c), nebo*
- b) *osoba, která není občanem České republiky, vycestuje-li z České republiky nebo cestuje-li přes její území do jiného státu, jehož není státním příslušníkem nebo v němž nemá povolen trvalý pobyt, za účelem spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) nebo trestného činu uvedeného v odstavci 2 písm. b) nebo c).“.*

V odstavci 1 můžeme opět částečně spatřit původní dikci § 311, odst. 2. Podněcování lze vyložit jako každý projev způsobilý vyvolat u jiných osob náladu nebo rozhodnutí spáchat trestný čin. Forma i způsob provedení mohou být jakékoliv, tedy projev ústní, písemný, grafický aj., podněcování přímé i nepřímé. Podněcování představuje širší pojem než návod.¹⁶⁹ Schvalováním se rozumí projevy způsobilé vytvořit podmínky a nálady příznivé pro spáchání trestných [zde teroristických] činů. Vychvalování pachatele pro spáchaný teroristický trestný čin spočívá v jeho pozitivním hodnocení, z něhož je patrný kladný vztah k danému teroristickému trestnému činu, jehož se dopustil. Skutková podstata může být naplněna jen po spáchání schvalovaného teroristického trestného činu, v opačném případě by se jednalo o pomoc k trestnému činu.^{170, 171}

Ustanovení postihující podporu a propagaci terorismu lze rovněž¹⁷² zařadit mezi prostředky a opatření směřující k eliminaci terorismu a rovněž jeho potřeba vyvstala jako naléhavější zejména v posledních letech s nárůstem terorismu v Evropě. Zejména pokud

---

¹⁶⁹ Podněcovat lze k jakékoliv formě teroristického útoku, a to i neurčitý okruh osob. Naopak návod k trestnému činu musí mít určitého adresáta.

¹⁷⁰ Na tento rozdíl upozorňuje již samotná dikce § 312e trestního zákoníku, když se má v souvislosti se schvalováním a vychvalováním jednat o „spáchaný teroristický trestný čin“. Jedná-li se o schvalování ve vztahu ke konkrétnímu teroristickému trestnému činu, který má být teprve spáchán, v úmyslu utvrdit pachatele v rozhodnutí jej spáchat, jde nikoliv o podporu a propagaci terorismu dle § 312e, ale o případ pomoci k trestnému činu podle § 24 odst. 1 písm. c).

¹⁷¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁷² Srov. kriminalizaci financování terorismu.

jde o základní skutkovou podstatu uvedenou v odstavci 3, nelze ji nedat do kontextu s migrační krizí a fenoménem zahraničních bojovníků. Tato část ustanovení § 312e totiž postihuje vycestování do zahraničí z některého z uvedených důvodů, a to jak v případě občana ČR, tak cizince. Pro naplnění znaků skutkové podstaty zde bude vždy třeba prokázat specifický účel vycestování, neboť vycestování jako takové nemusí být vždy motivováno kriminalizovaným jednáním, jinými slovy i do země potýkající se s problémy v souvislosti s válečným konfliktem či teroristy může být realizováno čistě z legitimních důvodů (např. poskytování humanitární pomoci). Odstavec 3 tak reaguje na velice aktuální problematiku posledních let, kdy došlo k rapidnímu nárůstu případů osob, které vycestovaly do zahraničí za účelem zapojení se do teroristických aktivit, bojové akce či samotné útoky nevyjímaje, nebo jejich příprav. Po návratu pak logicky tyto osoby představují hrozbu pro bezpečnost, ať již z důvodu možné organizace náboru dalších osob, předávání instrukcí, poskytování výcviku nebo přímého využití nabytých schopností a zapojení se do místních struktur organizovaného zločinu.¹⁷³ Na vycestování do zahraničí za účelem zapojení se do teroristických aktivit je navázáno ustanovení § 312d, které mimo jiné postihuje i finanční či materiální podporu vycestování do zahraničí.

K problematice zahraničních teroristických bojovníků se vedle odstavce 3 váže i odst. 2 písm. c), kriminalizující podstoupení výcviku k terorismu. Český zákonodárce zde však pojal výcvik velmi úzce a zaměřil se jen na technickou stránku, zatímco stránku psychickou, spočívající v osvojování si ideologie dané teroristické skupiny, ponechal stranou.¹⁷⁴ Pokud jde o pojem osvojení si dovedností „obdobných metod nebo technik“, jedná se o metody či techniky obdobné dovednostem týkajícím se výroby nebo používání výbušnin, zbraní nebo nebezpečných látek za účelem spáchání teroristického činu, dle důvodové zprávy tak jde např. o dovednosti týkající se pilotování letadla.¹⁷⁵

Posledním z nových trestných činů je pak vyhrožování teroristickým trestným činem podle § 312f trestního zákoníku. Znění základní skutkové podstaty je tentokrát velmi jednoduché a do třetice se jedná o „pozůstatek“ původního odstavce 2 § 311:

---

¹⁷³ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, s. 38–39.

¹⁷⁴ BÍLKOVÁ, Veronika. *Zahraniční terorističtí bojovníci a česká právní úprava*. In *Trestněprávní revue* 2/2019. s. 43.

¹⁷⁵ JELÍNEK, Jiří. *České trestní právo a zahraniční bojovníci – nové výzvy mezinárodního terorismu*. In *Kriminalistika* 3/2017. s. 185.

„§ 312f Vyhrožování teroristickým trestným činem

(1) Kdo vyhrožuje spácháním teroristického trestného činu, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.“.

Vyhrožování je obecně charakterizováno jako hrozba újmou, v rámci § 312f pak musí být spojeno s jednáním uvedeným alespoň v některém z teroristických trestných činů. Výhrůžky musí být myšleny vážně, jejich způsobnost vzbudit důvodnou obavu z reálného uskutečnění činu, kterým pachatel hrozí, však není nutná.¹⁷⁶

4.2.3. Poslední novela

Aktuální znění ustanovení § 311 a § 312a až § 312f trestního zákoníku vychází z prozatím poslední novely trestního zákoníku, zákona č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.¹⁷⁷ Novela se výrazně promítla do podoby § 311, dále pak došlo k drobným změnám v rámci ustanovení § 312c a § 312e.

4.2.3.1. § 311 aktuálně

Ustanovení teroristického útoku opět nabylo své původní podoby spočívající v úpravě v rámci čtyř odstavců. Jednání nacházející se v odstavci prvním byla doplněna a nově upravena tak, že jsou obsahem odstavce 1 i odstavce 2, a tvoří dvě základní skutkové podstaty trestného činu teroristického útoku podle § 311, které zní následovně:

„§ 311 Teroristický útok

(1) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla,

- a) zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné prostranství, majetek nebo veřejné zařízení, dopravní nebo telekomunikační systém, pevnou plošinu*

---

¹⁷⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁷⁷ Zákon nabyl účinnosti dne 1. 2. 2019.

na pevninské mělčině, energetické, vodárenské, zdravotnické nebo jiné důležité zařízení, včetně počítačového systému, na jehož fungování takové zařízení, systém nebo plošina závisí, s cílem vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,

- b) naruší nebo přeruší dodávku vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje s cílem vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,*
- c) zmocní se letadla, lodi, jiného prostředku osobní či nákladní dopravy nebo pevné plošiny na pevninské mělčině nebo nad takovým dopravním prostředkem nebo pevnou plošinou vykonává kontrolu anebo zničí nebo vážně poškodí navigační zařízení nebo ve větším rozsahu zasahuje do jeho provozu anebo sdělí důležitou nepravdivou informaci, čímž vydá majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,*
- d) vydá cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo takové nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, nebo*
- e) vložím dat do počítačového systému nebo na nosič informací anebo vymazáním nebo jiným zničením, poškozením, změněním nebo potlačněním dat uložených v počítačovém systému nebo na nosiči informací, snížením jejich kvality nebo učiněním jich neupotřebitelnými provede útok proti počítačovému systému, jehož narušení by mělo závažný dopad na fungování státu, zdraví osob, bezpečnost, hospodářství nebo zajištění základních životních potřeb obyvatel, útok s dopadem na větší počet počítačových systémů s využitím počítačového programu vytvořeného nebo přizpůsobeného pro takový útok anebo útok, kterým způsobí značnou škodu,*

bude potrestán odnětím svobody na tři až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.

(2) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit

obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla,

- a) provede útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví,*
- b) zmocní se rukojmí nebo provede únos,*
- c) zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné prostranství, majetek nebo veřejné zařízení, dopravní nebo telekomunikační systém, pevnou plošinu na pevninské měřčině, energetické, vodárenské, zdravotnické nebo jiné důležité zařízení, včetně počítačového systému, na jehož fungování takové zařízení, systém nebo plošina závisejí, s cílem ohrozit tím lidské životy nebo bezpečnost takového prostranství, zařízení, systému nebo plošiny,*
- d) naruší nebo přeruší dodávku vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje s cílem ohrozit tím lidské životy,*
- e) zmocní se letadla, lodi, jiného prostředku osobní či nákladní dopravy nebo pevné plošiny na pevninské měřčině nebo nad takovým dopravním prostředkem nebo pevnou plošinou vykonává kontrolu anebo zničí nebo vážně poškodí navigační zařízení nebo ve větším rozsahu zasahuje do jeho provozu anebo sdělí důležitou nepravdivou informaci, čímž ohrozí život nebo zdraví lidí nebo bezpečnost takového dopravního prostředku,*
- f) vyrábí nebo jinak získá, přechovává, dováží, přepravuje, vyváží či jinak dodává nebo užije výbušninu, jaderný materiál, jadernou, biologickou, chemickou nebo jinou zbraň, bojový prostředek nebo materiál obdobné povahy, anebo provádí výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo výbušniny, nebo*
- g) vydá lidi v obecné nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění,*

bude potrestán odnětím svobody na pět až patnáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.“.

Požadavek úpravy znění § 311 trestního zákoníku i tentokrát pramení z práva EU, a to ze Směrnice o boji proti terorismu¹⁷⁸ a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013, o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV (dále jen „Směrnice o útocích na informační systémy“), a konkrétně spočíval ve změně ustanovení § 311 tak, aby došlo ke kriminalizaci neoprávněného zasahování do informačních systémů.

Byl zaveden nový pojem „počítačový systém“ nahrazující pojem „informační systém“,¹⁷⁹ kdy se počítačovým systémem rozumí jakékoli zařízení sestávající z technického (hardware) a programového (software) vybavení nebo skupina vzájemně propojených nebo souvisejících zařízení, kdy alespoň jedno z nich provádí na základě programu automatické zpracování dat.

V písm. e) odstavci 1 daného ustanovení došlo nově k zakotvení kybernetického útoku, přičemž jsou rozlišovány tři alternativy takových teroristických útoků: první je charakterizován předmětem útoku (počítačový systém mající důležitý význam, neboť jeho narušení by mělo závažný dopad na fungování státu, zdraví osob, bezpečnost, hospodářství nebo zajištění základních životních potřeb obyvatel), druhý kvantitativním znakem (tzn. jedná se o větší počet počítačových systémů) a speciálním způsobem provedení (s využitím počítačového programu vytvořeného nebo přizpůsobeného pro takový útok) a třetí následkem (způsobení značné škody).

Rozdělení jednání uvedených v rámci odstavce 1 a 2 § 311 trestního zákoníku vychází ze škodlivosti teroristických útoků podle sekundárního objektu.¹⁸⁰ Odstavec první obsahuje jednání s nižší mírou škodlivosti, sekundárním objektem je zde majetek. Postihuje se tedy kybernetický útok se specifickým teroristickým úmyslem a teroristický útok ohrožující majetek, a to trestní sazbou od tří do dvanácti let. Ve druhém odstavci se pak setkáme s dosavadní trestní sazbou, tedy pět až patnáct let, pro teroristické útoky ohrožující život, zdraví a bezpečnost, u nichž je dána vyšší typová společenská škodlivost.

---

¹⁷⁸ Konkrétně šlo o závazek pramenící z čl. 3 odst. 1 písm. i) a odst. 2 Směrnice o boji proti terorismu.

¹⁷⁹ Z důvodu snahy zachovat konzistentnost trestních předpisů.

¹⁸⁰ Objekt trestného činu teroristického útoku, tedy zákonem chráněným zájmem, jsou zejména ústavní zřízení a obranyschopnost republiky a dále základní politická, hospodářská nebo sociální struktura republiky – ty lze označit za primární objekt. Ochrana života a zdraví, osobní svobody či majetku je objektem sekundárním.

4.2.3.2. § 312c a § 312e

Co se týče § 312c trestního zákoníku, došlo k jediné nepatrné změně, a to sice vypuštění trestného činu podílnictví v odstavci 2 s ohledem na jeho zrušení. Více změn pak přineslo ustanovení § 312e, přesněji odstavec 3, který upravoval problematiku cestování do jiných států za „teroristickými účely“.¹⁸¹ Na základě požadavků plynoucích ze Směrnice o boji proti terorismu nově došlo ke kriminalizaci nejen původně již postihovaného vycestování,¹⁸² ale i cestování do České republiky, tedy „přicestování“. Směrnice dále požadovala postih organizování nebo usnadnění cestování, které dosud trestní zákoník neznal a pravděpodobně by bylo stíháno jako účastenství ve formě organizátorství, respektive pomoci k trestnému činu podpory a propagace terorismu. Český zákonodárce na tento požadavek reagoval úpravou v písm. b) ustanovení § 312e trestního zákoníku, podle níž je postihováno organizování, navádění, umožnění nebo usnadnění cestovat jinému.¹⁸³ Kriminalizace organizování či jiného usnadňování cestování zde byla zejména dalším z kroků pro eliminaci fenoménu zahraničních teroristických bojovníků.¹⁸⁴

Po výše uvedených změnách odstavec 3 ustanovení § 312e trestního zákoníku nově zní:

„(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán,

a) kdo cestuje do jiného státu nebo do České republiky za účelem spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) nebo trestného činu uvedeného v odstavci 2 písm. b) nebo c), nebo

b) kdo pro jiného takové cestování organizuje, jiného k němu navádí anebo jinému umožní nebo usnadní takto cestovat.“

---

¹⁸¹ Teroristickými účely je míněn nábor do teroristických organizací, výcvik, účast na teroristických akcích, útocích apod.

¹⁸² Vycestování je nově upraveno širěji tak, že se jedná o vycestování bez ohledu na stát, z kterého se cestuje (původní úprava zahrnovala pouze vycestování z ČR).

¹⁸³ Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁸⁴ BÍLKOVÁ, Veronika. *Zahraniční terorističtí bojovníci a česká právní úprava*. In *Trestněprávní revue* 2/2019. s. 43.

Závěr

Terorismus představuje vážnou bezpečnostní hrozbu a je nezbytné disponovat prostředky pro ochranu před ním. Ať již budeme mít v ruce preambuli některého z dokumentů Evropské unie věnujícího se problematice terorismu, Bezpečnostní strategii České republiky, Audit národní bezpečnosti, novely trestního zákoníku upravující ustanovení teroristických skutků, výroční zprávy BIS, Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR nebo jiný dokument zabývající se terorismem, vždy bude obsahovat tvrzení takového rázu. Přestože se Česká republika zatím přímo nesetkala s teroristickým útokem v pravém slova smyslu, neznamená to, že může ohrožení terorismem zcela přehlížet. Naopak, jak uvádí Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013, útoky, ke kterým jinde dochází, musí být pro naši zemi varováním.

Přihlédneme-li ke skutečnosti, že v posledních letech došlo k mnoha teroristickým útokům právě na našem kontinentu, v Evropě, a ke stále vyššímu počtu případů radikalizace či potvrzených zahraničních bojovníků původem z ČR, snáze pochopíme potřebu protiteroristické politiky i pro náš stát.

Opatření, jež Česká republika pro ochranu před terorismem přijala, jsou mnohého rázu: vznikly nové orgány a odbory věnující se (někdy i výlučně) problematice terorismu, došlo k vytyčení cílů v rámci strategií a koncepcí, byly novelizovány právní předpisy.

Tato práce se zaměřila na malou výseč z jinak široké škály nástrojů, jež mají terorismu čelit, a to na nástroje trestněprávní. Představili jsme si, jak v kontextu teroristických útoků z 11. září 2001 přibývalo závazků nejen mezinárodních, ale pro nás i na poli Evropské unie. Bylo zakotveno první zakotvení trestného činu teroristického útoku, tehdy ještě v trestním zákoně a jeho ustanovení § 95. Po přijetí trestního zákoníku následovaly nejprve dvě novely se změnami drobnějšího rázu, následně velmi významná tzv. „protiteroristická novela“ zavádějící nové instituty, trestné činy i definice. V únoru letošního roku pak došlo k novelizaci čtvrté. V souvislosti s novelami je třeba zdůraznit vliv Evropské unie, konkrétně pak Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu, na jehož základě došlo k zakotvení teroristického útoku v § 95 trestního zákona, a Směrnici o boji proti terorismu, která určila obsah posledních dvou novel trestního zákoníku.

Jedním z charakteristických znaků terorismu, jak jsme zjistili v první kapitole, je jeho životnost. Teroristické skupiny či organizace a terorismus jako takový přežívají velmi dlouho, mnohdy pak už jen v latentní formě. O to větší hrozbu představují, neboť neaktivita se snadno může proměnit v aktivitu a dlouho dřímající teroristické uskupení může znovu začít páchat trestnou činnost. Poslední teroristické útoky v Evropě se zapsaly

do prosincových dní roku 2018, s ohledem na zmíněnou životnost terorismu je však třeba mít se stále na pozoru. Výcvik a náборы zahraničními bojovníky, radikalizace prostřednictvím internetu, finanční toky a hmotná podpora... nejen to jsou důkazy faktu, že terorismus má v zásobě stále nové výzvy a máme-li být schopni jim adekvátně čelit, nástroje ochrany před terorismem musí i nadále držet krok s bezpečnostní situací.

Aktuální úprava trestného činu teroristického útoku a příleňajících ustanovení v trestním zákoníku i jiných předpisech představuje v současné situaci dostatečnou trestněprávní ochranu před terorismem a ve zkoušce „adekvátnosti a schopnosti terorismu čelit“ může obstát, zákonodárce však musí i do budoucna respektovat závazky plynoucí z Evropské unie a přijímat nezbytná opatření, aby i nadále zůstávala relevance hrozby teroristického útoku pro Českou republiku co nejnižší.

Seznam zkratek

BIS	Bezpečnostní informační služba
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
OSN	Organizace spojených národů
USA	Spojené státy americké
ÚZSI	Úřad pro zahraniční styky a informace
Směrnice o boji proti terorismu	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV
Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu	Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu (2002/475/SVV)
Směrnice o útocích na informační systémy	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013, o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV
Audit	Audit národní bezpečnosti
Trestní zákon	zákon č. 140/1969 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
Trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Trestní řád“	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. 335 s. ISBN 978-80-7380-513-5.
- BÍLKOVÁ, Veronika. *Zahraniční terorističtí bojovníci a česká právní úprava*. In *Trestněprávní revue* 2/2019. s. 40–46.
- BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 1995, 102 s. ISBN 80-85981-13-0.
- GRÍVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana a kolektiv. *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
- JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2005, 794 s. ISBN 80-7201-533-8.
- JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2017, 224 s. ISBN 978-80-7502-256-1.
- JELÍNEK, Jiří. *České trestní právo a zahraniční bojovníci – nové výzvy mezinárodního terorismu*. In *Kriminalistika* 3/2017. s. 177–189.
- KAISER, Günther. *Kriminologie*. 3., völlig neubearbeitete und erweiterte Auflage. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, Hüthig GmbH, 1996, 1256 s. ISBN 3-8114-6096-X.
- KOVÁČ, Rastislav. *Aktuálne teroristické trendy: zahraniční bojovníci a osamelí aktéri*. In IVOR, J. *Spoločnosť proti terorizmu*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. 469 s. ISBN 978-80-7380-546-3
- KUČTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kolektiv. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, Beckovy mezioborové učebnice. 636 s. ISBN 978-80-7400-429-2.
- MALÍKOVÁ, Eva, VIKTÓRIA, LACIAKOVÁ, Lucia. *Terorizmus a organizovaný zločin v 21. storočí*. In IVOR, J. *Spoločnosť proti terorizmu*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. 469 s. ISBN 978-80-7380-546-3.
- MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií, 2005, 480 s. ISBN 80-903333-8-9.
- NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Kriminologie*. 2., přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, 451 s. ISBN 80-7357-026-2.
- PIKNA, Bohumil. *Evropská unie – vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv (na pozadí boje proti mezinárodnímu terorismu)*. Praha: Linde Praha, a.s., 2002. 473 s. ISBN 80-7201-383-1.

- PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. 403 s. ISBN 80-7201-615-6.
- REID, Sue Titus. *Criminal law*. Fourth edition. Boston: McGraw-Hill, 1998. 562 s. ISBN 0-07-065349-6.
- ŠTURMA, Pavel, NOVÁKOVÁ, Jana, BÍLKOVÁ, Veronika. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2003. 362 s. ISBN 80-7179-305-1.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

- MÄNNIK, Erik. *Terrorism: Its past, present and future prospects*. [online] s. 154. [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: https://www.ksk.edu.ee/wp-content/uploads/2011/03/KVUOA_Toimetised_12-M%C3%A4nnik.pdf.
- MARTIN, Jean-Clément. *L'épouvantail du terrorisme, de Robespierre à Coupat ou de la tragédie à la farce?* In mediapart.fr [online]. [pub. 2018-03-17] [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://blogs.mediapart.fr/jean-clement-martin/blog/170318/l-epouvantail-du-terrorisme-de-robspierre-coupat-ou-de-la-tragedie-la-farce>.
- MULÁK, Jiří. Příspěvek na portálu [Bulletin-advokacie.cz](http://bulletin-advokacie.cz) k publikaci Jiří Jelínek a kolektiv: Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie. [online] [pub. 2018-05-21]. [cit. 2019-07-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/jiri-jelinek-a-kolektiv-terorismus-zakladni-otazky-trestniho-prava-a-kriminologie>.
- ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník, edice velké komentáře*. 2. vydání, Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2012. 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5. Beck-online. [online] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>.
- VON EINSIEDEL, Sebastian. *Assessing the UN's Efforts to Counter Terrorism*. [online] s. 1. [pub. 2016-10] [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: <http://collections.unu.edu/eserv/UNU:6053/AssessingtheUNsEffortstoCounterterrorism.pdf>.
- *Definice pojmu terorismus*. In mvcr.cz [online]. [pub. 2009-07-29] [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.
- *Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV*. In policie.cz [online]. [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skp.aspx>.
- *Rada přijala směrnici o jmenné evidenci cestujících (PNR) v EU*. In consilium.europa.eu [online]. [pub. 2016-04-21] [aktualiz. 2018-02-01] [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/04/21/council-adopts-eu-pnr-directive/>.
- *Terorismus*. In bis.cz [online]. [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>.

- *La Terreur*. LAROUSSE encyclopédie en ligne. In [larousse.fr](http://www.larousse.fr) [online]. [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: https://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/la_Terreur/146370.
- *Trestněprávní úprava*. In [mvcr.cz](http://www.mvcr.cz) [online]. [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/trestnepravni-uprava.aspx>.
- *1969: Deadly bomb blasts in Italy*. In news.bbc.co.uk [online]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/december/12/newsid_3953000/3953999.stm.
- *Piazza Fontana bombing*. In cs.wikipedia.org [online]. [posl. edit. 2019-08-13] [cit. 2019-08-19]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Piazza_Fontana_bombing.
- *Před 10 lety zaútočili teroristé na USA*. In radiozurnal.rozhlas.cz [online]. [pub. 2014-03-27]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/pred-10-lety-zautocili-teroriste-na-usa-7193599>.
- *Deset let poté: Pro Londýn je hrozba teroru stále aktuální*. In ct24.ceskatelevize.cz [online]. [pub. 2015-07-07]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1561264-deset-let-pote-pro-londyn-je-hrozba-teroru-stale-aktualni>.
- *13 Novembre*. In francetvinfo.fr [online]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.francetvinfo.fr/faits-divers/terrorisme/attaques-du-13-novembre-a-paris/>.
- *Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě*. In irozhlas.cz [online]. [pub. 2017-08-17]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v_1708172145_per.
- *Sri Lanka bombings – a timeline and visual guide*. In theguardian.com [online]. [cit. 2019-05-31]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2019/apr/22/sri-lanka-bombings-a-timeline-and-visual-guide>.
- *London Bridge attack: What happened*. In bbc.com [online]. [pub. 2019-05-03]. [cit. 2019-05-31]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-40147164>.
- *L'attentat de Nice sur la promenade des Anglais le 14 juillet 2016*. In lexpress.fr [online]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://www.lexpress.fr/actualite/societe/camion-fou-a-nice-un-acte-criminel-fait-des-dizaines-de-morts_1812646.html.
- *Attentat de Trèbes : que s'est-il passé le 23 mars 2018 ?* In france3-regions.francetvinfo.fr [online]. [pub. 2019-03-22]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://france3-regions.francetvinfo.fr/occitanie/aude/carcassonne/attentat-trebes-que-s-est-il-passe-23-mars-2018-1641436.html>.

- *Strasbourg shooting: Who are the victims?* In *bbc.com* [online]. [pub. 2018-12-16]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-46558432>.

3. Seznam použitých právních předpisů

a) Mezinárodní a unijní předpisy

- Úmluva o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě civilních letadel (Tokijská úmluva, 1963). Vyhl. pod č. 102/1984 Sb.
- Evropská úmluva o potlačování terorismu Rady Evropy (1977). (Včetně Důvodové zprávy pro Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky.) Vyhl. pod č. 837/1992 Sb.
- Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí (1979). Vyhl. pod č. č. 36/1988 Sb.
- Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků (1997). Vyhl. pod č. 80/2001 Sb. m. s.
- Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu (1999). Vyhl. pod č. 18/2006 Sb. m. s.
- Společný postoj Rady 2001/154/SZBP ze dne 26. února 2001 o dalších omezujících opatřeních proti Talibanu a pozměňující Společný postoj 96/746/SZBP.
- Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1373 (2001) ze dne 28. září 2001.
- Společný postoj Rady ze dne 27. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (2001/931/SZBP).
- Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu (2002/475/SVV).
- Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2008/919/SVV ze dne 28. listopadu 2008, kterým se mění rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV o boji proti terorismu.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013, o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV.

b) České právní předpisy

- Zákon č. 140/1969 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 537/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 330/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 165/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Zákon č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

4. Seznam ostatních zdrojů

- U.S. Department of Justice. Federal Bureau of Investigation. *Terrorism 2002–2005*. s. 34. [online]. [cit. 2019-07-14]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/terrorism-2002-2005>.
- Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky. *Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013*. [online]. [cit. 2019-07-18]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/terorismus-web-dokumenty-dokumenty.aspx>.
- Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Bezpečnostní strategie České republiky*. [online]. Praha, 2015. [cit. 2019-07-14]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf.

- Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. *Audit národní bezpečnosti*. [online]. Praha, 2016. [cit. 2019-07-14]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>.
- *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017*. [online]. [pub. 2018-12-03]. [cit. 2019-07-14]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocní-zpravy/2017-vz-cz.pdf>.
- Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky. *Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018*. Praha, 2019. [online]. [cit. 2019-07-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>.
- KOŘÍNEK, Štěpán. *Terorismus a jeho trestněprávní aspekty*. Rigorózní práce. Vedoucí práce JELÍNEK, Jiří, oponent práce PELC, Vladimír. Karlova Univerzita, Právnická fakulta. Praha. Datum obhajoby 6. dubna 2018. s. 45.
- Osobní konzultace s prof. Jelínkem dne 16. října 2018.
- Osobní konzultace s prof. Jelínkem dne 25. června 2019.